

USA OG FN

- KONFLIKTEN I SIKKERHEDSRÅDET VEDR. IRAK-KRIGEN 2003

Vejleder: Lene Nissen - Gruppe 16

Den Samfundsvidenskabelige Basisuddannelse, RUC.

1. semester efterår 2004

Af:

Nanna Børgesen

Mathis E. Jensen

Nanna K. Nielsen

Joakim V. Madsen

Sebastien T. Bigandt

Sofie U. Christensen

Indholdsfortegnelse

<i>Indholdsfortegnelse</i>	<i>1</i>
1. Indledning	3
1.1.1 Indledning.....	3
1.1.2 Motivation	4
1.1.3 Emne/Problemfelt	5
1.1.4 Problemformulering	6
1.1.5 Metode	6
1.1.6 Empirivalg.....	7
1.1.7 Teorivalg	7
1.1.8 Afgrænsning	8
1.1.9 Læsevejledning.....	9
2. Redegørelse	12
2.1 USAs sikkerhedspolitik	12
2.1.1 Isolationisme og internationalisme.....	12
2.1.2 Første Verdenskrig, mellemkrigstid, anden Verdenskrig v/ Wilson og Roosevelt (1914-1945).....	13
2.1.3 Efterkrigstiden og Den Kolde Krig v/ Roosevelt og Truman (1945-1953).....	14
2.1.4 Den Kolde Krigs afslutning v/Carter og Reagan (1953-1989).....	15
2.1.5 Den nye verdensorden v/Bush sr. og Clinton (1989-2001).....	16
2.1.6 USAs nuværende sikkerhedspolitik v/Bush jr. (2001-2004).....	17
2.1.7 Delkonklusion.....	19
2.2 FN	19
2.2.1 FNs formål og virke	19
2.2.2 FNs opbygning.....	21
2.2.3 Sikkerhedsrådets opbygning og beføjelser	22
2.2.4 FNs historie	22
2.2.5 Delkonklusion.....	24
2.3 International-politik-teorier	25
2.3.1 Realisme.....	25
2.3.2 Neorealisme.....	27
2.3.3 Idealisme	28
2.3.4 Liberalisme.....	29
2.3.5 Neoliberalismen.....	31

2.3.6 Delkonklusion.....	32
3. Analyse.....	33
3.1 FN-Analyse	34
Delkonklusion	37
3.2 Analyse af FNs Sikkerhedsråd.....	37
3.2.1 Multilateralismens succes.....	37
3.2.2 USAs opposition og allierede i optakten til Irak-krigen	38
3.2.3 Trekløverens opposition	39
3.2.4 Trekløverens kompromisser og undtagelser	40
3.2.5 Kritik af unilateralisme.....	41
3.2.6 Delkonklusion.....	41
3.3 Analyse af USAs sikkerhedspolitik.....	42
3.3.1 Nationale interesser	42
3.3.2 Internationalt diplomati	43
3.3.3 Suverænitet.....	45
3.3.4 Delkonklusion.....	46
5. Kvalitetsvurdering	46
5.2 Empiri.....	46
5.3 Teori	47
6. Konklusion.....	49
7. Perspektivering.....	51
8. Litteraturliste.....	54

1. Indledning

Det følgende kapitel er en introduktion til selve projektrapporten, hvor vi kort redegør for emnet og selve strukturen af opgaven, samt giver en gennemgang af de redskaber vi vil gøre brug af, for at besvare problemformuleringen.

1.1.1 Indledning

Den 11. september 2001 blev USA udsat for et terrorangreb med katastrofale menneskelige og materielle følger. George W. Bush¹ rettede efterfølgende fokus imod Mellemøsten med ønsket om at opnå retfærdighed. Efter en krig imod Afghanistan og dets Taliban-styre som støttede terrororganisationen al-Qaida, rettede den amerikanske regering blikket mod det øvrige Mellemøsten og udvidede, med Bush-doktrinen, visionerne om *kampen mod terror* til *kampen mod ondskabens akse*. Her var Irak et åbenlyst mål, da den irakiske regering havde nægtet FNs våbeninspektører adgang til landet, og efterretningsorganer gav oplysninger om, at Saddam Hussein stadig rådede over og oprustede med masseødelæggelsesvåben. Dette blev set som en trussel imod verdenssamfundet.²

Efterfølgende lagde USA pres på Irak, bl.a. ved at udstationere hundredtusinder af amerikanske soldater i Iraks nabolande Kuwait, Qatar og Bahrain. Efter et ultimatum vedtaget i FN, blev Irak nødsaget til at lukke FNs våbeninspektører ind i landet for at af- eller bekræfte tilstedeværelsen af masseødelæggelsesvåben og en eventuel produktion af disse. Irak afleverede en rapport på 12.000 sider som dokumenterede destruktionsrapporten af masseødelæggelsesvåben, men FNs våbeninspektører fandt den stadig mangelfuld. Fordi Hans Blix, chef for våbeninspektørerne, i marts 2003 rapporterede om stigende samarbejdsvilje fra irakernes side, modsatte en lang række lande sig idéen om militær intervention. USA og dets allierede var dog stadig fast besluttet på et militært indgreb, og dermed blev fronterne trukket op imellem tilhængere og modstandere af Irak-krigen.³ På trods af den store modstand, de mange fredsdemonstrationer og det manglende legitimerende FN-mandat invaderede en koalition med USA i spidsen Irak den 20. marts

---

¹ Nuværende præsident George W. Bush vil i opgaven benævnes som her skrevet, og forhenværende præsident George Bush skrives som Bush sr.

² www.whitehouse.gov/news/releases/2003/03/20030317-7.html 2004.29.11

³ Larsen 2003: 262

2003.⁴ Blot 26 dage senere og med ca. 200 døde koalitionsoldater, var det irakiske Baath-regime væltet og besættelsesmagten havde kontrol over landet.⁵ Koalitionen førte krigen med en begrundelse om frygt for masseødelæggelsesvåben og terrorforbindelser til al-Qaida i Irak, men ingen af delene blev efterfølgende bevist. Kritikken af interventionen blev derfor ikke mindre efter krigens begyndelse.

1.1.2 Motivation

Det vi fandt interessant i forbindelse med vores tema globalisering, var det paradoks, der ligger heri. Globaliseringen både forener verden i form af infrastruktur, handel og teknologi, men er samtidig medvirkende til en øget polarisering. Med den øgede globalisering verden over, er der også kommet nye konflikttyper og løsningsmuligheder til. Det internationale samarbejde verden over har i mange tilfælde gjort grænserne flydende, og de fleste slags aktiviteter kan foregå på tværs af grænser. En væsentlig faktor for globaliseringen har været Internettet som har øget kommunikationsmulighederne. Som forgangsland for den globale udvikling står USA og de amerikanske normer og værdier bliver udbredt til hele verden. Denne amerikanisering medfører en øget modstand fra nogle kulturgrupper, der vil bevare deres egne normer og værdier. I disse kulturer ser enkelte ekstremister en mulighed for et opgør med den stigende amerikanske indflydelse ved dannelse af terrornetværk så som al-Qaida. Terrornetværk har med globaliseringen haft stigende mulighed for at kommunikere og udbrede deres budskaber. Dette har som bekendt ført til angrebet på USA den 11. september 2001, bomberne i Madrid 11. marts 2004 og andre terrorangreb over hele verden.

Navnlig efter terrorangrebet 11. september har trusselsbilledet i verden ændret sig markant. Fjenden har ændret sig fra at være en stat med klare grænser og en styrende regering til en mere diffus fjende. Denne fjende opererer på tværs af grænser i såkaldte terrornetværk uden nødvendigvis at have støtte fra en regering.⁶

Med det nye trusselsbillede ændrer FN's rolle sig også. Organisationen stilles i en vanskelig situation, da det nu i høj grad er USA, der sætter dagsordenen.

---

⁴ Koalitionen bestod af USA, Danmark, Storbritannien, m.fl.

⁵ Jensen 2003: 78

⁶ Andersen 2003: 21

Det interessante for os var udviklingen i FNs rolle. For os at se har Danmark bedst mulighed for indflydelse i international politik igennem FN. Derfor må udviklingen i forholdet imellem FN og USA ses som foruroligende for os som danskere. Danmark har som medlem af FN i teorien de samme indflydelsesmuligheder som resten af medlemslandene og på lige vilkår med disse. Men hvis FN ikke fungerer optimalt, eller ikke har reel indflydelse på det internationale samarbejde, vil Danmark heller ikke have nogen indflydelse.

Danmark har i tilfældet med Irak-krigen valgt at støtte USA udenom FN, men dette giver ingen reel indflydelse for Danmark, da vi blot har en medløberrolle, og USA sætter dagsordenen.

1.1.3 Emne/Problemfelt

FN blev oprettet efter 2. Verdenskrig på USAs initiativ, og USA blev sammen med fire andre lande, fast medlem af Sikkerhedsrådet. Selvom USA har indgået i dette internationale samarbejde, har de alligevel ført en politik, der har egeninteresser som førsteprioritet, og interessen for indgåelse i det internationale samarbejde har været varierende. USAs udenrigspolitik har derfor haft stor indflydelse på verden, da USA siden murens fald i 1989 har været den eneste reelle supermagt.⁷

Efter 11. september har USA ført en progressiv udenrigspolitik, der førte til militære interventioner i Afghanistan og Irak. Interventionen i Afghanistan skete med opbakning fra FN og NATO, fordi Taliban-styret åbenlyst havde støttet terrororganisationen al-Qaida, som stod bag terroraktionerne d. 11. september. Men i 2003 blev fronterne mellem USA og flertallet af medlemmerne af Sikkerhedsrådet trukket op, da USA ville gå ind i Irak. Konflikten mellem USA og Irak var ikke så ligetil, som konflikten mellem USA og Afghanistan havde været. Spørgsmålet om hvorvidt USA skulle intervenere Irak medførte en heftig diskussion blandt medlemmerne af Sikkerhedsrådet og i verdenssamfundet generelt. Spørgsmålet om USAs intentioner om at gå ind i Irak skabte stor splittelse i Sikkerhedsrådet, nationale regeringer, verdens befolkning og selv hos politikerne i Washington.⁸

---

⁷ Branner 1999: 40

⁸ Andersen, 2003: 7

Dog endte det med, at USA og Storbritannien som de eneste faste medlemmer af Sikkerhedsrådet besluttede at gå ind i Irak uden FNs opbakning. Denne opbakning eksisterede ikke, til dels fordi FNs våbeninspektører, med Hans Blix som hovedansvarlig, ikke fik færdiggjort deres arbejde i Irak og dermed ikke fandt klare beviser for eksistensen af masseødelæggelsesvåben, og til dels fordi Frankrig tidligt i forløbet havde proklameret, at de ville nedlægge veto i Sikkerhedsrådet uanset hvordan et forslag fra USA ville se ud. Netop derfor kom forslaget aldrig til afstemning, da USA ikke ville risikere at blive nedstemt. Tyskland var på daværende tidspunkt medlem af Sikkerhedsrådet, og var allieret med Frankrig i modstanden mod USAs intervention i Irak.

Vi ser en klar konflikt i Sikkerhedsrådet i forbindelse med Irak-krigen, idet USA ikke accepterede rammerne i FN-samarbejdet, der står skrevet i FN-pagten. USA gik stik i mod alt, hvad FN står for med hensyn til internationalt samarbejde og invaderede Irak med hjælp fra enkelte nationer udenom et FN-samarbejde. Denne konflikt mellem USA og Sikkerhedsrådet finder vi interessant, da det er en meget alvorlig konflikt, som vi mener har en stor betydning for fremtiden.

For at klargøre konflikten har vi valgt at se på henholdsvis USAs og FNs sikkerhedspolitikker igennem tiden og se på, hvad der kan have udløst konflikten mellem de to parter vedrørende Irak-krigen 2003.

1.1.4 Problemformulering

Hvilke forskelle i FNs og USAs sikkerhedspolitik førte til konflikten mellem ovennævnte parter vedrørende Irak-krigen 2003?

1.1.5 Metode

Vi vil forsøge at svare på vores problemformulering på følgende måde.

Vi vil starte med at redegøre for USAs sikkerhedspolitik og baggrunden for den. Dette gør vi for at beskrive de strømninger der igennem tiden har eksisteret i amerikansk sikkerhedspolitik. Dette er vigtigt for at kunne forstå Bush-doktrinen, som ligger til grund for den sikkerhedspolitik USA fører i dag.

Dernæst vil vi redegøre for FNs historiske virke og opbygning for at belyse de rammer og råderum, som de faste medlemmer af Sikkerhedsrådet handler indenfor. Dette er for at

kunne forstå de argumenter, der bliver brugt af nogle af de faste medlemmer af Sikkerhedsrådet i forbindelse med Irak-konflikten.

Derefter ønsker vi at beskrive de valgte international-politik-teorier - den neoliberalistiske, neorealisticke samt disses forgængere. Disse skal senere i opgaven bruges til at analysere de opfattelser og argumenter, de forskellige parter har vedrørende Irak-konflikten.

I analysedelen vil vi kigge på forskellige taler og udtalelser fra George W. Bush og modstandere af Irak-interventionen. Derudfra vil vi analysere dele af talerne i forhold til de valgte teorier, for at se om parterne lægger sig til nogle af disse teorier.

Vi vil efterfølgende diskutere anvendeligheden af teorierne i forhold til beskrivelsen af USA og Sikkerhedsrådet.

1.1.6 Empirivalg

Vi har til vores redegørelsesafsnit brugt et bredt udsnit af litteratur, der indeholder information om USA, FN og konflikten i Irak 2003. Vi har derved været igennem en større historisk læsning om vores emne. Desuden har vi brugt andre medier som Internettet og udsendelser fra TV. Til vores analyseafsnit har vi brugt uddrag af Bush-doktrinen, taler af Bush, Chirac og andre samt dele af FN-pagten.

1.1.7 Teorivalg

Der har i USAs sikkerhedspolitik været to gennemgående strømninger, som vi har valgt som rød tråd gennem afsnittet om USA – den isolationalistiske og den internationalistiske. Disse to strømninger er helt centrale for, hvorfor USA handler som de gør, og må derfor ses som vigtige i forhold til Irak-konflikten.

Til at analysere FNs og USAs sikkerhedspolitik har vi valgt følgende international-politik-teorier – neorealisme, neoliberalisme og disses forgængere. Vores krav til teorierne er følgende:

- Teorierne skal kunne håndtere krig/fred-problematikken
- Teorierne skal sige noget om internationalt samarbejde og styrkeforholdet mellem stater
- Teorierne skal hovedsageligt være politiske

Vores hovedteorier i analysen er neoliberalismen og neorealismen, men vi supplerer desuden med idealismen og realismen. I vores redegørelsesafsnit er disse teorier samt liberalismen beskrevet. Liberalismen benytter vi her til at forklare grundlaget for neoliberalismen. Vi er klar over, at der er små nuanceforskelle indenfor de enkelte teorier, men vi har valgt ikke at sondre mellem disse.

Vi har fravalgt de politiske integrationsteorier (bl.a. funktionalisme, neofunktionalisme, føderalisme og traditionalisme), da det centrale i disse teorier er, hvordan man forklarer integrationsprocessen, hvilke aktører, der driver processen frem, motiver bag integrationsprocessen og hvilket endemål integrationen bør sigte mod.⁹ Hvis vi havde ønsket at diskutere FNs fremtidige rolle, havde disse teorier været relevante at benytte. Neomarxismen har vi heller ikke valgt at benytte. Denne teori lægger for stor vægt på det økonomiske aspekt i international politik. Marxisterne mener således, at sikkerheds- og udenrigspolitik er en konsekvens af de økonomiske strukturer. Da vi har valgt ikke at beskæftige os med disse økonomiske strukturer, mener vi ikke, at denne teori er relevant.

1.1.8 Afgrænsning

Da vores projekt tager udgangspunkt i optakten til Irak-krigen 2003 har vi valgt ikke at skrive om selve forløbet af krigen. I selve opgaven skriver vi kun om tiden op til interventionen af Irak, og vi vil dermed ikke se fremad og beskæftige os med fremtidens problematikker, så som Iraks genopbygning og FNs og USAs fremtidige rolle. Den sidstnævnte problematik vil vi dog kort berøre i vores perspektivering.

Vi har valgt ikke at redegøre for motiverne bag 11. september, ej heller vil vi give en dybere redegørelse af USAs affærer i Mellemøsten gennem tiden. Dette har vi afgrænset os fra, da vores opgave handler om konflikten mellem USA og FN og ikke mellem USA og Mellemøsten.

I forbindelse med legitimeringen af interventionen af Irak 2003 har vi valgt ikke at gå ind i diskussionen om de uofficielle motiver og i bevisførelseskrigen. Vi har ikke følt os i stand til at sætte os ordentlig ind i de påståede beviser, da det er et teknisk kompliceret emne, og der findes utallige udlægninger fra eksperter.

---

⁹ Branner, 2002: 145 ff.

USA har i mange år undladt at betale medlemskontingent til FN af flere årsager. Disse årsager og denne økonomiske konflikt mellem ovenstående parter ønsker vi ikke at inddrage i projektet, eftersom det ikke er direkte relevant for vores problemformulering. Det skal dog siges, at USAs gæld til FN er medvirkende årsag til en løbende diskussion imellem parterne og yderligere problematiserer deres forhold.

Vi har også valgt at se bort fra Danmarks deltagelse i krigen selvom det har været en motivationsfaktor. Dette er fordi Danmark ikke spiller nogen væsentlig rolle i international politik, så selvom det kunne være spændende med en dansk vinkel, er det ikke noget der er væsentligt i forhold til vores problemformulering.

Vi har i dele af opgaven valgt at se FN, som den verdensorganisation den er, men i sikkerhedspolitiske spørgsmål har vi valgt at se FN som de faste medlemmer af Sikkerhedsrådet. Dette kommer klart til udtryk i løbet af opgaven.

1.1.9 Læsevejledning

1 Indledning

I indledningen beskriver vi overordnet hændelsen mellem USA og FN, og deres argumentation for/imod interventionen af Irak. Begrundelsen og interesse for vores valg af emne beskriver vi i motivation. Vi uddyber problematikken og den vinkel vi har valgt at se på konflikten i emne/problemfeltet, som danner baggrund for vores problemformulering. I metode afsnittet gennemgår vi vores tilgang og håndtering af det materiale, vi mener, er relevant for vores opgave. Vi beskriver vores empirivalg og teorivalg, som også indebærer en afgrænsning fra materiale og synspunkter vi har ikke har valgt at uddybe.

2 USAs sikkerhedspolitik

Vi gennemgår de historiske strømninger, der har været i amerikansk sikkerhedspolitik. Tidslinien strækker sig fra år 1914 og dækker udviklingen frem til interventionen i Irak 2003. Vi beskriver de doktriner og præsidenter der har indvirket i den ovennævnte periode. Vi vil i særdeleshed sætte fokus på terrorangrebet 11. september 2001 og se på hvilke umiddelbare konsekvenser det har haft for amerikansk sikkerhedspolitik.

3 FN

Med hovedvægt på Sikkerhedsrådet gennemgår vi i dette kapitel FN's historie og opbygning samt organisationens formål og virke. Vi vil belyse organisationens historiske virke, baggrunden for FN's oprettelse og hvordan Sikkerhedsrådets beføjelser har ændret sig igennem tiden. Dette skal skabe en baggrund for forståelse af FN's argumentation for ikke at støtte USA i interventionen i Irak.

4 International-politik-teorier

I kapitel 4 gennemgår vi de teorier vi har valgt til vores opgave - neoliberalismen, neorealismen, idealismen, realismen samt liberalismen.

5 Analyse

Vores analyse er delt op i 3 afsnit. Vi vil analysere FN henholdsvis som organisation og som Sikkerhedsrådets faste medlemmer, men vi vil analysere USA for sig selv. Vi tager udgangspunkt i optakten til Irak-krigen 2003, og ud fra taler og officielle udtalelser vil vi analysere parternes standpunkter. Vores teorier bliver draget ind her og hjælper med at klassificere aktørerne. Vores analyse giver et billede af, hvorfor de involverede parter valgte at forholde sig som de gjorde i perioden op til Irak-krigen.

6 Kvalitetsvurdering

I dette afsnit vurderer vi vores metodiske tilgang til opgaven, og dermed om vores empiri har været fyldestgørende, om de valgte international-politik-teorier har været brugbare samt om de opfylder, det vi ønsker. Desuden vil vi vurdere, om vi på tilfredsstillende vis har svaret på vores problemformulering.

7 Konklusion

Vi vil her samle op på rapportens delkonklusioner og give et opsummerede svar på vores problemformulering.

8 Perspektivering

I dette afsnit diskuterer vi USAs og FNs forhold og ser på fremtidige muligheder for et bedre samarbejde.

2. Redegørelse

Redegørelsen er opdelt i tre hovedafsnit USA, FN og international-politik-teorier.

I det første afsnit vil vi redegøre for den amerikanske sikkerhedspolitiske udvikling fra 1914 til Irak-krigen med det formål at se, om Bush-doktrinen er et brud eller kontinuerlig i forhold til den hidtil førte sikkerhedspolitik.

I afsnittet om FN vil vi redegøre for dennes formål og virke, samt opbygning. Derudover vil vi give en kort historisk gennemgang af væsentlige begivenheder i FNs historie. Dette afsnits formål er at give en forståelse af FNs oprindelse og baggrund og dermed også de rammer, medlemmerne handler indenfor.

I det sidste afsnit vil vi redegøre for de teorier, vi senere vil bruge i analysedelen til påvisning af forskellene i opfattelserne af international politik mellem USA og FN.

2.1 USAs sikkerhedspolitik

Siden 11. september 2001 med angrebene på World Trade Center og Pentagon, har George W. Bush og den amerikanske regering ført en progressiv sikkerhedspolitik og har ofte blandet sig i internationale sikkerhedsaffærer. Vi vil gennemgå de historiske strømninger, da vi vil undersøge om der er en kontinuert sammenhæng mellem de sikkerhedspolitiske linjer og ændringer i disse, sat i forhold til udformningen af Bush-doktrinen.

2.1.1 Isolationisme og internationalisme

To tendenser har med vekslende virkning haft indflydelse på den amerikanske sikkerhedssåvel som udenrigspolitik, nemlig isolationismen og internationalismen. Isolationismen er den oprindelige tendens, som udmønter sig i en isoleret og passiv politik - USA for amerikanerne. Det skal hertil siges at, i perioder med isolationistisk politik deltager USA stadig i international handel mm., men forsøger så vidt muligt at undgå internationale sikkerhedsspørgsmål og konflikter. I modsætning til dette opstår internationalismen, hvor USA deltager aktivt i stormagtspolitik og involverer sig aktivt i problemstillinger alle steder i verden, uden de nødvendigvis har betydning lokalt i USA.¹⁰ Man kan bruge disse

---

¹⁰ Branner 1999: 28

to tendenser til at klassificere de forskellige amerikanske sikkerhedspolitikker. I følgende afsnit vil vi eksemplificere de to tendenser, ved at karakterisere de væsentlige strømninger i amerikansk sikkerhedspolitikks historie.

2.1.2 Første Verdenskrig, mellemkrigstid, anden Verdenskrig v/ Wilson og Roosevelt (1914-1945)

Indtil 1. Verdenskrig var næsten al sikkerhedspolitik lig med indenrigspolitik. Dette kom sig til dels af borgerkrigen fra 1861 til 1865, hvor al fokus var rettet imod interne konflikter. USA var passive på den internationale scene og var geografisk isoleret. USA trådte for første gang reelt ind på den internationale scene, da Præsident Woodrow Wilson proklamerede USAs deltagelse i den hidtidige europæiske konflikt med ordene ”*make the world safe for democracy*”,¹¹ som efter USAs indtrædelse blev kendt som 1. Verdenskrig. Woodrow Wilson fulgte op på sin udtalelse, da han var en af initiativtagerne til stiftelsen af Folkeforbundet, der var tænkt som en organisation, der skulle sikre mellemfolkelig fred. Internationalismen blomstrede i denne periode, men gik igen i hi efter 1.

Verdenskrig, da isolationistiske tendenser stadig var for stærke. Dette kom til udtryk, da det amerikanske senat stemte imod Folkeforbundet, som derefter kom til at virke uden USA.¹²

I mellemkrigstiden førte USA en isolationistisk sikkerhedspolitik og rettede fokus mod indenrigspolitiske problemer. Man forsøgte at forholde sig neutral til de internationale problemstillinger, da man følte, at deltagelsen i 1. verdenskrig ikke havde gavnet amerikanerne. I 1933 blev Franklin D. Roosevelt valgt til præsident. På dette tidspunkt var Den Store Depression på sit højeste. Økonomien havde gennemgået en ikke ubetydelig nedgang siden krakket på Wall Street i 1929, og arbejdsløsheden var meget høj. Dette var de nationale problemer Franklin D. Roosevelt stod overfor, da han indtrådte på præsidentposten. Hans første tiltag til at få USA tilbage på ret køl var at introducere handleplanen New Deal.¹³ Op til USAs indtræden i 2. Verdenskrig var den amerikanske udenrigspolitik i høj grad præget af isolationisme.

---

¹¹ Branner 1999: 29

¹² Andersen 1998: 121

¹³ Det væsentligste i programmet var, at han devaluerede dollaren, for at øge salget af amerikanske varer på det internationale marked. Desuden oprettede han flere millioner jobs i statsligt øjemed.
www.leksikon.org/art.php?n=1853 2004.16.12

USA ønskede i så vid udstrækning som muligt at bibeholde den isolationistiske politik, men da Japan angreb Pearl Harbor 7. december 1941,¹⁴ havde USA ikke andet valg end at gå ind i krigen. Med stor økonomisk og militær støtte til de allierede, var USA med til at afgøre krigen i 1945.¹⁵

2.1.3 Efterkrigstiden og Den Kolde Krig v/ Roosevelt og Truman (1945-1953)

Efter krigen var det en udbredt holdning i USA, at man ikke kunne vende tilbage til den tidligere magelige isolationspolitik - USA var blevet en stormagt.¹⁶ Roosevelt så også dette og fortsatte den internationalistiske linie, USA havde påbegyndt, da man intervererede i krigen. Blandt andet derfor var han blandt initiativtagerne til oprettelsen af FN.

Harry S. Truman videreførte den internationalistiske linie, som Roosevelt havde påbegyndt. Truman så økonomisk vækst og national sikkerhed som de to vigtigste områder, han skulle styrke. Med økonomisk vækst tænkte han ikke kun på den nationale vækst, men også på at styrke den europæiske økonomi, og hjælpen kom i form af Marshallplanen.¹⁷ Den nationale sikkerhed skulle styrkes ved indgåelse af et internationalt samarbejde mellem krigens fire sejrherre, USA, England, Frankrig og Sovjetunionen. Dette samarbejde blev til efterfølgeren af Folkeforbundet, nemlig FN.¹⁸ Her blev de fire sejrherre og Kina til faste medlemmer af Sikkerhedsrådet. Dette bliver nærmere beskrevet i afsnittet om FN 2.2.3 *Sikkerhedsrådets opbygning og beføjelser*.

I efterkrigstiden udviklede Truman den internationalistiske politik, som blev udformet i en tale i 1947,¹⁹ der er blevet kendt som Truman-doktrinen. I doktrinen lovede man at yde bistand til nationer, der var truet af kommunismen. Dette blev formuleret ved, at et angreb på et frit land med et frit folk udgjorde et sikkerhedsproblem for USA. Dermed havde USA sikret sig, at man kunne legitimere et hvert tiltag for at forsvare sig mod kommunismen i lande, som ifølge USA var frie. Dette betød, at man ikke længere skulle

---

¹⁴ Bjøl 1988: 6

¹⁵ Bjøl 1988: 59

¹⁶ Andersen 1998: 128

¹⁷ Bjøl 1988: 74-75

¹⁸ Andersen 1998: 128

¹⁹ www.leksikon.org/art.php?n=2603 2004.16.12

vente på at blive angrebet direkte, før USA kunne intervenere. Dette skete flere gange f.eks. i Vietnam under Lyndon B. Johnson.²⁰

Truman-doktrinen var en medvirkende faktor til den øgede spænding mellem Sovjetunionen og USA. Sovjetunionen anså dette som noget nær en krigserklæring, og det var disse spændinger, der mundede ud i Den Kolde Krig og den voldsomme oprustning.²¹ Med de to stormagter Sovjetunionen og USA stillet skarpt op overfor hinanden, var det internationale system på daværende tidspunkt karakteriseret ved et fast bipolært system. Da alle verdens lande enten sympatiserede med den ene eller den anden, var det disse stormagter, der satte dagsordenen for verdensudviklingen.

2.1.4 Den Kolde Krigs afslutning v/Carter og Reagan (1953-1989)

I tiden mellem afslutningen af 2. Verdenskrig og Sovjetunionens fald, var den amerikanske sikkerhedspolitik meget ensidig og agerede ud fra ”Grand Strategy” inddæmningspolitikken. USA eneste frygt var kommunismens indtog på verdensscenen. Det er dog ikke relevant for denne opgave at gå i dybden med forholdet mellem USA og Sovjetunionen, men elementer fra perioden er væsentlige og dem vil vi inddrage. I Den Kolde Krig var magtbalancen stærk bipolær. I denne periode førte USA en internationalistisk sikkerhedspolitik. Under Carter-administrationen var der dog tendenser til, at man ønskede at føre en mere multilateral udenrigspolitik.²² Da Shahens pro-amerikanske Iran-styre blev væltet i 1979, følte USA sig så truet af kommunismen i Mellemøsten, at Carter i 1980 i en tale til kongressen gav udtryk for den frygt:

”Et forsøg fra en fremmed magt på at vinde kontrol over området ved den persiske Havbugt vil blive betragtet som et angreb på vitale amerikanske interesser. Det vil blive straffet med alle nødvendige midler, herunder militær magt.”²³

Dette citat fra det man senere har kaldt Carter-doktrinen, er senere blevet brugt som argument for at kunne legitimere USAs intervention af Irak i den første Golfkrig. Carter-

---

²⁰ Esmann 2001: 299

²¹ Andersen 1998: 130

²² Esmann 2001: 318

²³ Olsen 1981: 119

doktrinen var ikke et udtryk for, at USA ikke ville fortsætte den multilaterale linie, men et udtryk for, at de ville have mulighed for at beskytte deres interesser i Mellemøsten.

Under Ronald Reagan blussede oprustningen voldsomt op, og Reagan søsatte Stjernekrigsprojektet.²⁴ Dermed manifesterede USAs sin position som den stærkeste af de to stormagter. Sovjetunionens økonomi var ikke stærk nok til at kunne følge med den amerikanske oprustning og dette var begyndelsen på enden af Den Kolde Krig. Den amerikanske økonomi blev betydeligt svækket af de massive omkostninger som følge af Stjernekrigsprojektet og den øvrige oprustning.²⁵

I den sidste del af Reagans præsidentperiode, blev Mikhail Gorbatsjov indsat som sovjetisk generalsekretær. Den udenrigspolitiske linie blev langt mere blød, og parterne imellem forsøgte man at lave en nedrustningsaftale. Denne var dog kun af et begrænset omfang.²⁶

2.1.5 Den nye verdensorden v/Bush sr. og Clinton (1989-2001)

Med kollapset af Sovjetunionen, og en udbygning af Reagans nedrustningsaftale erklærede George W. Bush sr. i 1990 Den Kolde Krig for afsluttet.²⁷ Med Den Kolde Krigs afslutning stod USA som den eneste reelle supermagt. Dermed var den bipolar struktur blevet afløst af en unipolær struktur. Dette betød dog ikke, at der var stabilitet, og USA satte i denne periode militær ind flere steder i verden. Blandt andet i Golfkrigen, hvor en bred koalition med USA i spidsen foretog en militær aktion i Irak. USA brugte Carter-doktrinen som beskrevet i 2.1.4, til at legitimere intervention af Irak. USA fik opbakning fra FN, der gav mandat til interventionen.²⁸ I Bush sr.s periode førte USA en internationalistisk udenrigspolitik, hvor man handlede ud fra egne interesser. Bush sr. havde dog ikke formået at takle de indenrigspolitiske problemer i samme grad som de udenrigspolitiske, og dette var en af grundene til, at Bill Clinton blev valgt til præsident i 1992 i stedet for Bush sr.²⁹

---

²⁴ Esmann 2001: 327

²⁵ Esmann 2001: 327

²⁶ Esmann 2001: 328

²⁷ Esmann 2001: 333

²⁸ Andersen 2003:34

²⁹ Esmann 2001:335

Fjendebilledet havde ændret sig fra, at USA stod direkte i konflikt med en stat, til at de nu stod overfor *den nye terrorisme*.³⁰ Denne nye trussel blev først helt synlig under Clinton-administrationen, da man under Den Kolde Krig havde fokus på Sovjetunionen, og under Bush sr. havde man fokus på Mellemøsten. Det var dette nye fjendebillede, der kom til at fylde mest i USAs sikkerhedspolitik under Clinton.³¹ Clinton ønskede dog at føre en isolationistisk og neutral linie, og han var blevet valgt på løfter om styrkelse af den amerikanske økonomi og nedbringelse af arbejdsløsheden, hvilket lykkedes fint for Clinton.³² Men med de mange terrorhandlinger³³ på verdensplan i Clintons periode, kunne han ikke undgå at reagere på den internationale scene, og samtidig med at frygten for, at *den nye terrorisme* kunne besidde masseødelæggelsesvåben voksede, var han tvunget til at handle på internationalistisk vis. Det er derfor svært at præcisere, hvorvidt USA førte en internationalistisk eller isolationistisk sikkerhedspolitik i denne periode, da den indeholdte elementer af begge.

2.1.6 USAs nuværende sikkerhedspolitik v/Bush jr. (2001-2004)

Henholdsvis internationalisme og isolationisme har som skrevet præget den amerikanske sikkerhedspolitik op gennem tiderne, og præsidentkandidater har også tilkendegivet sig under en af de to faner. George W. Bush proklamerede under valgkampagnen 2001, at han ville føre en isolationistisk sikkerhedspolitik og rette fokus og ressourcer mod de nationale interesser. Han ville trække de fredsbevarende styrker ud af bl.a. Kosovo og Serbien og afgive rollen som fredsbevarende instans til EU og FN.³⁴

Indenfor det republikanske parti skelner man imellem den moderate fløj, *duerne* og den progressive fløj kaldet *høgene*.³⁵ Colin Powell, som repræsenterer duerne blev udpeget til udenrigsminister i den daværende isolationistiske administration. Høgene agerer modpol til duerne, og består bl.a. Richard Cheney, Paul Wolfowitz og Donald Rumsfeld. Disse kræfter har i tidligere administrationer³⁶ eller politiske tænketanke³⁷ ytret ønske om en

---

³⁰ Netværksbaseret terrorisme, se endvidere Andersen 2003:35

³¹ Andersen 2003:33-42

³² Esmann 2001:344

³³ F.eks. World Trade Center i 1993 og terrorangrebene på de amerikanske ambassader i Kenya og Tanzania i 1998.

³⁴ "Høgene i Washington" Horisont special DR Tv 27. marts 2003

³⁵ Svane 2003: 68

³⁶ Nixon, Reagan, Bush sr

aggressiv amerikansk sikkerhedspolitik, specielt i forbindelse med Mellemøsten. Høgene var oprindeligt ikke tiltænkt en central rolle i sikkerhedspolitikken.

11. september havde samme virkning på amerikansk sikkerhedspolitik, som Pearl Harbor havde i sin tid. Den amerikanske befolkning krævede retfærdighed og handling for at genetablere følelsen af sikkerhed.³⁸ Bush kunne ikke længere forsvare ideen om neutralitet, og måtte lægge en internationalistisk og progressiv sikkerhedspolitik for dagen. Høgene så 11. september som en mulighed for at realisere deres længe ønskede planer om at kontrollere amerikanske interesser i Mellemøsten,³⁹ og har siden da haft stor indflydelse på amerikansk sikkerhedspolitik. Powell og duerne blev sat i en kompliceret situation, da de skulle forsøge at få støtte og forståelse fra resten af verden gennem diplomatisk arbejde.⁴⁰

Den nye sikkerhedspolitiske linie blev lanceret i september 2002 under navnet *National Security Strategy* – på dansk *Bush-doktrinen*. Doktrinen lagde ideologisk grundlag for den allerede overståede intervention i Afghanistan og den efterfølgende intervention i Irak. Indholdet fortæller om, hvordan USA har ansvar for at sprede demokratiske og menneskelige værdier til hele verden og dermed gøre den et mere sikkert sted at leve. Det mest interessante og banebrydende er dog den nye form for legitimering af militære indgreb. Da terror er den største trussel imod international fred og orden, må man tage nye metoder og midler i brug. Den nye strategi var *præventive angreb* - det bedste forsvar er et angreb. USA kunne nu tillade sig at angribe stater, som blot udgjorde en potentiel trussel for verdenssamfundet. I doktrinen bliver der også nævnt, hvilke stater der udgør en reel trussel, nemlig *ondskabens akse*. Herved udvider den amerikanske regering sit mål fra at være krig mod terror, til krig mod *ondskabens akse*.⁴¹ På denne liste stod Irak øverst, hvilket senere fik konsekvenser for Irak. Også lande som bl.a. Iran og Nordkorea er kommet i søgelyset. Efter 11. september tillod FN med resolution 1368 brugen af alle nødvendige midler i kampen mod terror. Dette carte blanche har USA overført til Bush-doktrinen, hvor en bred vifte af metoder er tilladt for at eliminere enhver trussel. USAs

---

³⁷ Bl.a. Project New American Century

³⁸ Sikkerhedsdilemmaet forklares nærmere i afsnittet om realisme s.25

³⁹ "Letter to Clinton" 1998 <http://www.newamericancentury.org/iraqlintonletter.htm> 2004.08.12

⁴⁰ Jensen 2003:65

⁴¹ Larsen 2003:237

hegemoniske magt bliver understreget i doktrinen, fordi det pointeres at et internationalt samarbejde er at foretrække, men ikke er en nødvendighed.⁴²

2.1.7 Delkonklusion

Selvom Bush-doktrinen og den nye aggressive linie er en historisk milepæl, er den ikke nødvendigvis et brud på traditionel amerikansk sikkerhedspolitik. Der er nærmere tale om en kontinuitet. De tendenser, som Bush-doktrinen bygger videre på, er tidligere internationalistiske doktriner, såsom Truman- og Carter-doktrinen. Ideen om præventive angreb, har før været anvendt af Reagan og Clinton,⁴³ men ikke i så omfattende grad som i forbindelse med Irak 2003.

Den splittelse, som opstod på verdensplan og specielt i Sikkerhedsrådet vedrørende Irak-konflikten, kan også spores internt i USA. Naturligvis dannede en del af befolkningen opposition til interventionen, men også på den politiske scene var der splittelse.

Demokraterne og republikanerne var splittede,⁴⁴ duerne og høgene var splittede. Denne splittelse kan også spores i den historiske udvikling af amerikansk sikkerhedspolitik, hvor henholdsvis internationalisme og isolationalisme vekslende har domineret dagsordenen.

2.2 FN

I dette kapitel vil vi gøre rede for FNs formål og virke, FNs opbygning samt give en historisk gennemgang af væsentlige begivenheder i FNs historie.

Det er vigtigt at kende baggrunden for FN for at forstå hvilke rammer FNs medlemmer opererer indenfor, både som enkeltstående nationer og som medlemmer af Sikkerhedsrådet. Det er både historiske begivenheder og den organisatoriske opbygning, der sætter rammerne for FN og organisationens medlemmer.

2.2.1 FNs formål og virke

Den 26. juni 1945 blev FN en realitet. Den dag i San Francisco skrev 50 af verdens lande under på et medlemskab af FN, hvorved de forpligtede sig til at handle i

---

⁴² The National Security Strategy of the United States of America, kap. 3 www.whitehouse.gov/nsc/nss.html

⁴³ Andersen 2003:239

⁴⁴ Konflikten mellem de to partier, som kulminerede ved valget 2004, vil vi ikke gå i dybden med.

overensstemmelse med FN-pagten.⁴⁵ Siden er de 50 lande vokset til 188 lande, og FNs betydning i verden er ikke til at komme udenom.

Det er FNs formål at opretholde mellemfolkelig⁴⁶ fred og sikkerhed, og i indledningen til FN-pagten står der, at det er medlemmernes formål.

”at forene vore kræfter til opretholdelse af mellemfolkelig fred og sikkerhed... at sikre, ved anerkendelse af grundsætninger og fastlæggelse af fremgangsmåder, at væbnet magt ikke vil blive anvendt undtagen i fælles interesse... at skabe vilkår, hvorunder retfærdighed og respekt for de forpligtelser, der opstår ved traktater og andre kilder til mellemfolkelig ret, kan opretholdes”⁴⁷

Desuden er det FNs formål at sikre overholdelse af menneskerettighederne, og der står videre i indledningen til FN-pagten, at organisationen har til formål at

”på ny at bekræfte troen på fundamentale menneskerettigheder, på menneskets personlige værdighed og værd, på mænds og kvinders såvel som store og små nationers lige rettigheder... at fremme sociale fremskridt og højne levevilkårene under større frihed... at anvende mellemfolkelig organisation til befordring af økonomiske og sociale fremskridt for alle folkeslag”⁴⁸

FN har også til formål, at være et centralt organ i det internationale samfund, der kan koordinere nationernes indsats til opnåelse af de i indledningen opstillede fælles mål.⁴⁹ FN forsøger at leve op til sine formål igennem arbejde og operationer af forskellig karakter. Arbejdet foregår i det meste af verden og dækker både politisk, militært, økonomisk, socialt og humanitært arbejde. Det varetages af utallige organisationer - de fleste direkte under FN.⁵⁰

FN har op igennem 90'erne afholdt en del konferencer med forskellige økonomiske og sociale temaer, f.eks. miljø, kvinder og sociale forhold. Disse konferencer har sat nogle af verdens centrale udviklingsproblemer på den globale dagsorden.⁵¹

---

⁴⁵ FN-pagten kan læses på dansk i fuld længde i DUPI 1999:383-428

⁴⁶ Udtrykket ”mellemfolkelig” var datidens udtryk for international. DUPI 1999:15

⁴⁷ FN-pagten, DUPI 1999: 384

⁴⁸ FN-pagten, DUPI 1999: 384

⁴⁹ DUPI 1999:15

⁵⁰ Her kan f.eks. nævnes UNICEF som er FNs børneorganisation.

⁵¹ FNs Informationskontor 1995:20

Økonomisk er FN afhængig af medlemslandenes kontingenter. Det er i princippet, den eneste indtægt organisationen har. Enkelte medlemslande donerer indimellem beløb til FNs arbejde, ligesom det også sker, at enkeltpersoner donerer beløb. Der har i mange år været problemer med USAs betaling af medlemskontingent, men i Clintons præsidentperiode blev noget af gælden betalt.

2.2.2 FNs opbygning

Vi vil kort gøre rede for, hvad de enkelte hovedorganer i FN har af opgaver. Derefter vil vi koncentrere os om Sikkerhedsrådet, dets opbygning og beføjelser, da det er det eneste af de 5 organer, der er væsentligt i forhold til vores opgave.

FN består af 5 hovedorganer, Generalforsamlingen, Sikkerhedsrådet, Det Økonomiske og Sociale Råd (ECOSOC), Den Internationale Domstol og FNs Sekretariat.⁵²

Det er fra de 5 hovedorganer, at man styrer de mange underorganisationer, programmer og fonde, der er tilknyttet FN. Generalsekretæren, der refererer til generalforsamlingen, er den administrative leder af Sekretariatet og den daglige leder af FN. Han har overfor Sikkerhedsrådet beføjelse til at indstille ethvert anliggende, der kan true verdensfreden.⁵³

Generalforsamlingen er en samling af alle medlemslande i FN - en slags statskonference.⁵⁴

Her gælder reglen om ét land, én stemme, dvs. at alle lande principielt er ligestillede i afstemninger uanset størrelse, befolkningstal og lignende. Generalforsamlingen har bl.a. til opgave at vælge de 10 ikke permanente medlemmer til Sikkerhedsrådet, godkende organisationens budgetter og vælge en Generalsekretær efter indstilling fra Sikkerhedsrådet.⁵⁵

Det Økonomiske og Sociale Råd (ECOSOC) varetager opgaver indenfor økonomiske, sociale, kulturelle, undervisningsmæssige og sundhedsmæssige områder. De skal undersøge og drøfte samt koordinere opgaver og indsatser.

Sekretariatet er alle de ansatte i FN under ledelse af Generalsekretæren.

---

⁵² Et 6. organ, Formynderskabsrådet, ophørte med at virke i 1994. Det varetog kontrol med nogle staters administration af koloniområder. Da koloniområderne var blevet afviklet, havde rådet ikke flere opgaver, og blev lukket.

⁵³ Samfundslex 2004:123

⁵⁴ DUPI 1999: 22

⁵⁵ FNs generalsekretær vælges for en 5-årig periode.

Det sidste organ er Den Internationale Domstol. Den ligger i Haag og er et forum for frivillig afgørelse af tvistigheder imellem stater.⁵⁶ Sager kan kun bringes for domstolen, hvis alle involverede parter er enige om det. Domstolen har 15 dommere, der vælges af Generalforsamlingen for 9 år ad gangen.⁵⁷

2.2.3 Sikkerhedsrådets opbygning og beføjelser

Sikkerhedsrådet blev oprettet med det formål, at det skulle være den vigtigste vogter af verdensfreden, og det er således international fred og sikkerhed, der er Sikkerhedsrådets arbejdsområde. FNs Sikkerhedsråd skal i dets arbejde overholde suverænitetsbegrebet, der siger, at der ikke må gribes ind i staters interne anliggender. Dette princip kan kun fraviges, hvis værtslandet giver sit samtykke, eller hvis landet udgør en trussel mod fred mellem stater, eller hvis større befolkningsgruppers rettigheder krænkes groft.⁵⁸

Sikkerhedsrådet har 15 medlemmer hvoraf de 5 er permanente. De 10 øvrige pladers indehavere, vælges af Generalforsamlingen for en 2-årig periode.

Sikkerhedsrådet holder ikke regelmæssige møder, men kan indkaldes med kort varsel på et hvilket som helst tidspunkt⁵⁹. Desuden går rådets formandskab på skift mellem de 15 medlemmer og hvert medlem er formand en måned af gangen.

De 5 permanente medlemmer er USA, Rusland, Kina, Frankrig og Storbritannien – sejrherrene efter 2. Verdenskrig. Disse fem medlemmer har vetoret hvilket betyder, at de hver især har mulighed for at stoppe enhver vedtagelse i Sikkerhedsrådet. Således kræves der et flertal på 9 af de 15 stemmer, der i blandt alle de permanente medlemmer, for at en resolution kan godkendes. Det er dog sket, at et af de permanente medlemmer afstår fra at stemme og derved hverken bremser eller godkender en resolution.

2.2.4 FNs historie

Som sagt blev FN oprettet i 1945, og var ikke det første forsøg på at lave en verdensomspændende organisation, der skulle opretholde verdensfreden. I mellemkrigstiden blev Folkeforbundet oprettet, og det havde netop til formål at vogte

---

⁵⁶ DUPI 1999: 25

⁵⁷ FNs Informationskontor 1995: 16

⁵⁸ Branner 2002: 187 ff.

⁵⁹ FNs Informationskontor 1995: 12

verdensfreden. Men efterhånden som medlemslandene meldte sig ud, løb initiativet ud i sandet og med starten på 2. Verdenskrig blev det klart, at Folkeforbundet havde fejlet. Under 2. Verdenskrig blev idéen om en verdensomspændende organisation for fred igen taget op, denne gang med USA som initiativtager.

Under Den Kolde Krig var Sikkerhedsrådet stort set lammet pga. vetoretten. De to stormagter, USA og Sovjetunionen, kunne ikke enes om ret mange resolutioner i denne periode.⁶⁰ Det var derfor kun i meget begrænset omfang, at FN havde mulighed for at udfylde den rolle, som organisationen var blevet tiltænkt ved oprettelsen i 1945.

Den mest markante gang FN alligevel havde mulighed for at gribe ind i en konflikt var i 1950 i Korea. Her indsatte FN en amerikansk ledet styrke for at generobre det besatte Sydkorea. Det var kun muligt for FN at vedtage denne resolution om indgriben i krigen mellem Nord- og Sydkorea, fordi Sovjetunionen på daværende tidspunkt bojkottede Sikkerhedsrådet og udeblev fra møder.⁶¹ Som følge af FNs indgriben i Nord- og Sydkorea vendte Sovjetunionen tilbage til Sikkerhedsrådet for at sikre sig imod vestmagternes indgriben andre steder i den kommunistiske verden.⁶²

Med Berlin-murens fald i 1989 kom verden til at se anderledes ud; Sovjetunionen gik i opløsning og efterlod USA som eneste supermagt. Det gav FN en helt ny mulighed for at få den rolle, organisationen oprindeligt var tiltænkt.⁶³

I august 1990 angreb Irak nabolandet Kuwait, og FN iværksatte sanktioner overfor Irak for at presse styret i landet til at opgive besættelsen af Kuwait. Dette havde ingen effekt og med resolution 678 vedtaget i november 1990, gav FN mandat til, at en FN-styrke kunne befri Kuwait. FN-styrken, under ledelse af USA, var succesfuld og befriede Kuwait i løbet af kort tid. Operation Ørkenstorm, som operationen blev døbt, var medvirkende grund til den store optimisme der var, at spore omkring FNs rolle i verden i starten af 90'erne.⁶⁴ Operationen var et strålende eksempel på, at verdenssamfundet kunne stå sammen i FN. Man kunne enes om at gribe ind overfor problemer, der truede verdensfreden og løse dem hurtigt og effektivt.⁶⁵

---

⁶⁰ Olsen 1995: 14 ff.

⁶¹ DUPI 1999: 135

⁶² DUPI 1999: 135

⁶³ Bonnén, 1999: 66

⁶⁴ Bonnén, 1999: 66

⁶⁵ DUPI 1999:139

FNs indgreb i Somalia⁶⁶ i december 1992 startede som et humanitært indgreb, men endte med at blive starten på en ny form for FN-operationer - fredsskabende operationer. I løbet af FN's tilstedeværelse i Somalia så den amerikanske ledelse af styrken sig nødsaget til at skifte strategi. Efter et angreb på en gruppe pakistanske FN-soldater følte den amerikanske ledelse, at et angreb på klanlederen Muhammed Aideed var nødvendigt. Derved skiftede FN-styrkens mål i Somalia fra at være humanitært til at være fredsskabende.⁶⁷ Om denne strategi blev en succes for FN er meget omdiskuteret.⁶⁸ FN-styrken i Somalia blev i hvert fald nødt til at trække sig ud i slutningen af 1994 uden at have etableret fred i landet.⁶⁹

FNs humanitære fredsskabende operationer fortsatte i løbet af 90'erne bl.a. i Eksjugoslavien og Rwanda. I Eksjugoslavien startede FN-styrken også som fredsbevarende, men da de stridende parter utallige gange brød de vedtagne våbenhviler, var det til sidst svært at tale om fred. Det var med andre ord overgangen fra en fredsbevarende operation i en situation, hvor der ikke var nogen fred at bevare, til en operation udsendt for om nødvendigt med magt at gennemtvinge en fred, som parterne havde indvilliget i.⁷⁰

2.2.5 Delkonklusion

Selvom FN's retningslinier, nedskrevet i FN-pagten, ikke har forandret sig siden 1945, har der alligevel været store variationer i måden, hvorpå medlemslandene igennem tiden har tolket den. Der har været stor forskel på, hvilket af de to følgende principper, der har vejet tungest i FN's Sikkerhedsråd. Det er hensynet til staternes suverænitet og sikkerhed eller hensynet til individets rettigheder og menneskerettighederne.⁷¹ Dette har påvirket, hvilke

---

⁶⁶ I løbet af sommeren 1992 blev det klart for verden, at Somalia var plaget af hungersnød og borgerkrig. Flere hundredetusind somaliere var flygtet til nabolandene for at undslippe de klankrige, der hærgede i Somalia. Nødhjælpsorganisationerne havde svært ved at få nødhjælp bragt ud til befolkningen pga. de krigende klaner. Generalsekretær Boutros Boutros-Ghali fastslog i november 1992, at der ikke var en fungerende regering i Somalia, der kunne bede FN om hjælp til at beskytte nødhjælpsorganisationerne i deres arbejde. USA stillede tropper til rådighed for FN, der skulle sikre den internationale nødhjælp i at nå frem til befolkningen, og Sikkerhedsrådet kunne vedtage en resolution om humanitær indgriben i Somalia. Olsen 1995: 115 ff.

⁶⁷ Olsen 1995: 117

⁶⁸ Dette diskuteres bl.a. i Olsen 1995: 85 ff., 118 ff., 124 og Bonnén 1999: 70 ff. samt DUPI 1999: 168 ff.

⁶⁹ DUPI 1999: 178

⁷⁰ DUPI 1999: 178

⁷¹ DUPI 1999: 185

aktioner Sikkerhedsrådet har kunnet bakke op om. Hvor det i løbet af den kolde krig var staternes suverænitet, der vejede tungest, er det i 90'erne i højere grad blevet muligt for FN at gribe ind i konflikter, hvor menneskerettighederne er blevet groft overtrådt.⁷² Forholdet imellem USA og FN har også gennemgået store forandringer. Fra at være initiativtager og fortaler for FN, er USA nu meget skeptisk overfor, hvilken rolle FN kan spille i verden, og om FN kan varetage USAs sikkerhedspolitiske interesser.⁷³ Specielt med den tragiske udvikling i operationerne i Somalia i 1993 led den amerikanske selvopfattelse et stort nederlag, og da amerikanske soldater ydmygende blev slæbt igennem Mogadishus gader, placerede præsident Clinton skylden hos Generalsekretær Boutros Boutros-Ghali.⁷⁴ Desuden led forholdet mellem USA og FN også overlast ved konflikten i Eksjugoslavien. Disse tillidssvigt har fået amerikanerne til at overveje, hvorvidt de vil deltage i fremtidige FN-aktioner.

2.3 International-politik-teorier

Vi har valgt at tage udgangspunkt i de to international-politik-teorier, neorealisme og neoliberalisme i vores rapport. Teorierne springer ud af de to klassiske ideologier liberalisme og realisme, hvor idealismen indgår som en væsentlig del af liberalismens udvikling. Det er relevant at beskrive disse teorier grundigt for at forstå neorealismen og neoliberalismen.

De nye teories udvikling har været et resultat af en verden i udvikling. En udvikling der yderligere har betydet, at de klassiske teorier i deres nye version til en vis grad nærmer sig hinanden. Dette gælder i deres opfattelse af verdenssystemet og staterne som aktører.

2.3.1 Realisme

Realismen var den mest anvendte disciplin indenfor international politik efter 2.

Verdenskrig.⁷⁵ Hans Morgenthau udgav i 1948 bogen *Politics among nations*, som gjorde ham til forgangsmand for den klassiske realisme.

---

⁷² DUPI 1999: 185

⁷³ Dette kommer til udtryk i talen "48 timer."

⁷⁴ Cameron 2003: 153

⁷⁵ Petersen 1998: 17

Der er tre ting, der kendetegner den klassiske realisme: krig/fred problematikken, magt- og magtbalance-begrebet⁷⁶ og forestillingen om et anarkisk verdenssystem. Ved anarki forstås fraværet af central myndighed, i dette tilfælde en verdensregering. Ordet skal derfor ikke forstås som kaos, og er ikke så negativt ladet, som man umiddelbart skulle tro. Magt er ikke bare målet, men også det vigtigste middel i international politik, og beskrives således

”International politik er - ligesom al politik- en kamp om magt. Hvad end den internationale politiks yderste mål er, er magt altid det umiddelbare mål...”⁷⁷

Centralt for realisterne er også det såkaldte sikkerhedsdilemma. Ifølge Machiavelli⁷⁸ er mennesket født med et ønske om hævdelse. Sikkerhedsdilemmaet opstår, når en stat føler sig truet af en anden. Dette skaber et behov for oprustning og dermed skabes en efterspørgsel på sikkerhed hos befolkningen, som staten bliver nødt til at efterkomme ved yderligere at opruste eller mindske usikkerheden på anden vis. Herved skabes en ond cirkel af oprustning og stigende usikkerhed.⁷⁹

Et eksempel på et sikkerhedsdilemma er det tidligere nævnte Stjernekrigs-projekt.⁸⁰ Med dette sikkerhedspolitiske tiltag prøver USA at skabe en sikkerhed overfor mindre *slyngelstater* som Nordkorea og Irak.⁸¹

Morgenthau mente, at mennesket handlede ud fra sit egoistiske karaktertræk både menneskeligt, men også politisk. Staten tager derfor udgangspunkt i egne interesser og er derved den vigtigste aktør. Staten kan med sin magt påvirke andres handlinger og vilje til at fremme deres egne nationale mål.

Anarkiet accepteres af realisterne som et grundvilkår for international politik.⁸² Dette hænger uløseligt sammen med, at staterne handler egoistisk. Realisterne ser krig som et

---

⁷⁶ Petersen 1998: 23

⁷⁷ Petersen 1998: 18

⁷⁸ Italiensk politiker og skribent 1469-1527

⁷⁹ DUPI 1999: 88ff

⁸⁰ Stjernekrigs-projektet nævnes på s. 15

⁸¹ Branner 2002: 159

⁸² Petersen 1998:24

naturligt og normalt fænomen, netop fordi det anarkiske system til stadighed gør krig mulig.

Realismen tager udgangspunkt i magt- og magtbalancen. Denne teori blev senere videreudviklet til neorealisme, hvor der i højere grad lægges vægt på krig/fredproblematikken. Denne teori vil vi i det følgende gennemgå.

2.3.2 Neorealisme

Kenneth Waltz' fornyelse af den klassiske realisme fik sit gennembrud i 1980'erne som neorealisme. Neorealismens syn på verden er mere normativ end den klassiske realismes syn, som var mere empirisk. Det der yderligere adskiller dem fra hinanden er, at Waltz ser det internationale systems struktur som det, der forudsætter stateres higen efter magt, hvor Morgenthau lagde vægt på menneskets egoistiske natur.

Vigtigst for det internationale systems struktur er, hvor mange stormagter, der udgør polstrukturen. Derfor kaldes neorealismen også *den strukturelle realisme*. Neorealisterne bruger udtrykket polaritet, hvor der sondres mellem tre hovedtyper af polaritet: bipolar, unipolar (hegemonisk) og multipolar. Konflikt-, samarbejds- og adfærdsmønstrene for staterne er forskellige alt efter, hvilken polaritet der er herskende. Polstrukturen er derfor en central variabel, når man skal undersøge, hvordan systemet fungerer og opfører sig.⁸³

Det bipolare system er ifølge neorealisterne den mest stabile polaritet, da der er to stormagter, der holder hinanden i skak. Dette var tilfældet under Den Kolde Krig, hvor Sovjetunionen og USA dannede et bipolar verdenssystem.⁸⁴ Da den ene stormagt gik i opløsning forsvandt bipolariteten.⁸⁵

Neorealisterne havde derefter en tendens til at anskue det nye system som multipolar, dog med USA som et dominerende center. Men USAs specielle og magtmæssige stilling medførte at de senere gik over til at kalde systemet unipolar. Altså et system med én stormagt - USA som supermagt.⁸⁶ Dette er ifølge neorealisterne en meget ustabil situation, som afhænger af, hvordan USA påtager sig rollen som eneste supermagt. Vigtigt for opretholdelsen af det unipolare system er, at der er *agenter*, der kan træde ind på

---

⁸³ Petersen 1998: 23

⁸⁴ Andersen 1998: 128

⁸⁵ Dette omtales på s. 14

⁸⁶ Branner 1999: 37

USAs vegne. I et vist omfang fungerer FN som en agent, og er dermed et nyttigt redskab for USA og varetagelsen af den globale interesse for at sikre stabilitet og ro. FN anses for at fremme de internationale normer, som den eksisterende verdensorden bygger på, og USAs medlemskab i FN, øger disse normers legitimitet. Neorealisterne erkender, at internationale institutioner, som FN, spiller en vigtig rolle, men på trods af dette prioriteres nationale interesser højest.

Som modpol til realisme og neorealisme har vi valgt at beskæftige os med liberalisme og neoliberalisme. For at forstå disse, har vi valgt at gennemgå idealismen, som danner basis for de to teorier. Samtidig mener vi, at følgende afsnit har relevans i forhold til forståelsen af FN som organisation.

2.3.3 Idealisme

Idealisme er karakteriseret ved, at den anskuer international politik ud fra et perspektiv, som bygger på et sæt moralske værdier og normer. Idealisme adskiller sig markant fra realisme ved at være bygget på normative idealer. Den ser med et optimistisk syn på, hvordan verden burde se ud, og har en tro på, at der eksisterer en mulighed for at ændre og forbedre verden. Fremskridt er en af hovedfaktorerne i denne teori.⁸⁷

Med sin optimistiske normative tilgang til international politik, som bygger på, hvordan internationale aktører burde agere, adskiller den sig som tidligere nævnt væsentligt fra realismen, der som udgangspunkt ser meget empirisk på situationen i verden og har en realpolitisk indfaldsvinkel på international politik, og dermed hvordan internationale aktører agerer på et givet tidspunkt. Af disse grunde er idealisme til tider blevet beskyldt for at være ren utopi, da der ikke tages hensyn til den aktuelle situation i international politik.⁸⁸

Et af hovedpunkterne i idealismen er udviklingen af internationale organisationer og de internationale forhold. Idealismen bærer også præg af at have et meget internationalistisk snit. Den nationale stat bliver anerkendt af idealismen, men det bliver samtidig pointeret, at der er brug for frihandel samt interdependens mellem staterne. Derigennem sikrer man sig, at krig simpelthen ikke kan betale sig.⁸⁹

---

⁸⁷ Baylis 1998: 4

⁸⁸ Heywood 2002: 126

⁸⁹ Heywood 2002: 127

Interdependens er et nøgleord i idealismens ontologi. Interdependensteorien behandler den gensidige afhængighed der opstår mellem lande ved øget samhandel. Dette vil ifølge teoretikerne indebære mindre risiko for krig, fordi det er irrationelt at føre krig imod handelspartnere. Interdependensteoretikere lægger begrænset eller slet ingen vægt på betydningen af staters militære ressourcer i deres analyser af det internationale samfund.⁹⁰ Regimeteorien er ligesom interdependensteorien central for idealisterne. Regimeteorien beror på, at der i international politik er udviklet regulerende og bestemmende normer, procedurer og regler mellem grupper af aktører. Derfor er det internationale politiske system ikke præget af anarki, og ikke bestemt af egne interesser. De enkelte stater er villige til at tilsidesætte deres egne interesser for at opnå overordnede mål, sat af internationale organisationer.⁹¹ Hensigten med internationale organisationer er, at de bindes sammen ved hjælp af fælles regler og love, og derigennem forhindrer krig. Desuden er begrebet kollektiv sikkerhed en væsentlig ide i idealismen. Det bygger på tanken om, at en angribende stat modsvares af alle øvrige medlemmer af det internationale samfund.⁹² De operer ud fra et fælles sæt af regler, der er skrevet for at sikre den fælles fred.

Den mest udbredte form for idealisme er liberalistisk idealisme. Udover at insistere på økonomisk frihandel, har de liberale idealister også en tiltro til international lov samt kollektiv sikkerhed, hvilket betyder et positivt syn på FN.⁹³ Idealisterne ser derfor FN som en institution med et demokratisk system, der er oprettet for at forhindre krige og hjælpe med at håndtere uenigheder mellem staterne i det internationale samfund.

2.3.4 Liberalisme

Liberalisme, som international-politik-teori, er oprindeligt en udbygning af idealismens forståelse af, at der er brug for fælles normer og regler for samarbejdet i international politik.⁹⁴

Den liberalistiske internationale politiske teori kan kategoriseres i et grundtema: fremskridt. De beskriver, hvordan fremskridt og samfundets udvikling påvirker

---

⁹⁰ Samfundslex, 2004: 180

⁹¹ Samfundslex 2004: 336

⁹² Den Store Danske Encyklopædi, elektronisk opslagsværk Opslagsord: kollektiv sikkerhed

⁹³ Heywood 2002: 127

⁹⁴ Olsen 1995: 40

international politik kvalitativt. Det er ifølge liberalisterne fremskridt i samfundet, der fører til fred. Nedenfor er der opstillet fire faktorer, der spiller ind for opnåelse af fred:

- Teknologisk og økonomisk fremskridt betyder yderligere interdependens. Det er dermed i højere grad i folkets og statens interesse at undgå krig. Dermed er fred rationelt.
- Intellektuelt fremskridt vil få folk til at forstå vigtigheden af ovenstående, via refleksion og oplysning.
- Moralsk fremskridt betyder, at vi reflekterer yderligere over de nye oplysninger og derfor vil stile efter at opnå fred, da den er mulig.
- Politisk fremskridt, vil resultere i demokrati og en folkelig opinion, der afspejler folkets ønsker.⁹⁵

Liberalismen har som international-politik-teori også en økonomisk dimension. Denne frihandelsliberalisme, altså den frie bevægelighed af handel, penge og arbejdskraft, vil ifølge liberalisterne binde staterne sammen. Ved frihandel vil staterne udvikle fælles økonomiske interesse, og det øgede samarbejde ville styrke fredsbevaringen. Dette er tilfældet ved oprettelsen af EU.

Liberalismens positive menneskesyn betyder, at de ser mennesket som et rationelt tænkende væsen, der er i stand til og har behov for, at udleve sine medfødte rettigheder til liv, frihed og ejendom.⁹⁶

Stigningen i velstand og uddannelsesniveau (som øget samhandel vil medføre) vil hjælpe til at bevare freden. Dette forklares med, at folk med en højere uddannelse ikke har interesse i at indgå i konflikter da de erkender den destruktivitet det medfører.

For liberalisterne er krig en fiasko og et sammenbrud af den rationelle kommunikation, som skulle være udgjort af politik. En fiasko der er forårsaget af regeringerne. Derfor mener de, at der skal være så lidt regering som overhovedet muligt, da krige og regeringer er to sider af samme sag.⁹⁷

Neoliberalismen udspringer af liberalismen og forklares i det følgende.

---

⁹⁵ Wæver 1992: 39

⁹⁶ Wæver 1992: 28

⁹⁷ Wæver 1992: 29

2.3.5 Neoliberalismen

Neoliberalismen er udviklet på Harvard Universitetet, der har et omfattende forskningsprogram,⁹⁸ hvor adskillige internationale organisationer er blevet analyseret og præciseret.

Neoliberalismen bygger på de samme nøglebegreber som idealismen og liberalismen. Det er altså stadig det positive menneske- og verdenssyn samt den økonomiske dimension, der er vigtig. Også regimeteori og interdependensteori spiller ind i neoliberalismen.

Neoliberalisterne er også af den opfattelse, at det internationale system er præget af anarki, og at stater er rationelle egoister.⁹⁹ Dog er der uenighed i forskerverdenen om, hvorvidt definitionerne af anarki er ens for neoliberalisterne og neorealisterne.

Neoliberalismen lægger stor vægt på internationale institutioner og kaldes til tider neoliberal institutionalisme. De mener, at "*institutions matter*". Det vil sige, at institutioner betyder noget, da de er med til at lette samarbejdet mellem staterne i international politik. Neoliberalister mener, at staterne er upålidelige i overholdelse af handelsaftaler. Derfor skal institutionerne hjælpe staterne til at indgå i et mere forpligtende samarbejde med andre stater. Dette kan medføre at en stats rationelle egeninteresse bliver anderledes end den ellers ville have været tilfældet.¹⁰⁰

---

⁹⁸ Jørgensen 1996: 62

⁹⁹ Wæver 1992: 146

¹⁰⁰ Wæver 1992: 137

2.3.6 Delkonklusion

I det nedenstående skema beskrives hovedantagelserne i de to klassiske teorier - realisme og idealisme.¹⁰¹ Her ses det tydeligt og overskueligt hvilke principper der er centrale i de to discipliner.

Tabel 1

Realisme	Idealisme
1. - fremskridt i international politik	+ fremskridt i international politik
2. Krige er uundgåelige	Krige kan undgås
3. Nationale interesser styrer staternes politik	Staterne har fælles interesser
4. International politik er præget af anarki (evt. modent anarki)	International politik er præget af interdependens og regimedannelse
5. Staterne er hovedaktørerne	Mange slags aktører
6. Staterne er enhedsaktører	Staterne er gennemhullede
7. Internationalt magthierarki, der bygger på militær styrke	Intet entydigt magthierarki mellem staterne
8. Magtanvendelse er rationel	Magtanvendelse er i stigende grad irrationel
9. Sikkerhedspolitik vigtigste form for udenrigspolitik	Udenrigspolitikens aspekter ikke rangordnet
10. Midlertidig fred gennem magtbalance	Varig fred gennem kollektiv sikkerhed

I de senere år er der blevet udviklet nye teorier på baggrund af disse to klassiske teorier. På baggrund af realismen er neorealismen opstået. Her lægges i højere grad vægt på krig/fredproblematikken. Staternes adfærd forstås ud fra det internationale systems struktur, altså antallet af poler, som udgør væsentlige aktører. Dermed er det internationale system stadig et anarki og staterne handler stadig egoistisk, men polstrukturen udgør rammerne for det internationale system. Dette betyder blandt andet, at neorealisterne erkender vigtigheden af de internationale institutioner, men vægter dog stadig suveræniteten og nationale interesser højest. Desuden tilføjes der til neorealismen en økonomisk dimension, det vil sige, at magt både afhænger af militær slagkraft og økonomisk kunnen.

¹⁰¹ Branner 2002: 57

Liberalismen er en videreudvikling af idealismens grundtanker og bygger ligeledes på det positive menneske- og samfundssyn. Her opereres også med interdependensteori, regimeteori, og tro på opnåelse af fred gennem fremskridt og oplysning. Liberalismen har en økonomisk dimension, som taler for frihandel og øget samhandel for derigennem at styrke det internationale samarbejde. Derudover har liberalisterne stor tiltro til international lov, samt kollektiv sikkerhed.

Den neoliberalistiske skole udspringer af liberalismen og har de samme nøglebegreber som beskrevet ovenfor i idealismen og liberalismen. Til forskel fra liberalismen er der i neoliberalismen en accept af, at det internationale system til dels er præget af anarki og staternes egoisme. Alligevel lægges der stor vægt på internationale institutioner under mottoet *"institutions matter"*, fordi de letter samarbejdet imellem stater.

Ud fra gennemgangen af de valgte teorier, kan vi konkludere, at neorealismen og neoliberalismen nærmer sig hinanden. Teorierne ligner hinanden i deres anerkendelse af

- vigtigheden af internationale organisationer
- at der hersker en form for anarki i det internationale politiske system¹⁰²
- at staterne til dels handler ud fra deres egne interesser

Der er dog stadig forskelle. Den væsentligste er, at de har hvert deres syn på motivationen for at indgå i internationalt samarbejde. Neoliberalisterne mener, at det er absolutte gevinster, der er væsentlige ved samarbejdet (*"får jeg noget ud af samarbejdet?"*).

Neorealisterne mener, at de relative gevinster er de væsentligste¹⁰³ (*"hvem får mest ud af samarbejdet?"*).

3. Analyse

I dette afsnit anvender vi artikler fra FN-pagten samt citater fra Bush-doktrinen og udvalgte taler holdt af Bush, Chirac, Villepin, Trekløveren¹⁰⁴ m.fl.

---

¹⁰² Petersen 1998: 24

¹⁰³ Neo-neo debatten uddybes bl.a. i Petersen 1998: 24

¹⁰⁴ Vores betegnelse for de primære opponenter i Sikkerhedsrådet bestående af Frankrig, Tyskland og Rusland. Begrebet bliver nærmere defineret i afsnittet *Analyse af Sikkerhedsrådet* s. 36

Vi vil ud fra disse kilder analysere os frem til en form for klassificering af de forskellige medlemslande i Sikkerhedsrådet og af FN som organisation. Til det bruger vi teorierne beskrevet i redegørelsen, idealisme, realisme, neorealisme og neoliberalisme.

Vi starter med FN som organisation, hvorefter vi kigger mere individuelt på medlemmerne af Sikkerhedsrådet. USA vil blive analyseret for sig, da det er væsentligt for besvarelsen af vores problemformulering at stille USA op som en separat aktør.

3.1 FN-Analyse

I det følgende vil vi analysere FN som organisation, ud fra de teorier vi har gennemgået. Vi tager udgangspunkt i FN-pagten, hvor formål og grundsætninger for FN er opstillet. Vi har valgt at benytte citater og uddrag af indledningen samt artikel 1 og 2, da det er her, formål og grundsætninger kommer tydeligst til udtryk.

I indledningen til FN-pagten hedder det *”Vi de Forenede Nationers folk besluttede på... at frelse kommende generationer fra krigens svøbe, som to gange i vor levetid har bragt usigelige lidelser over menneskeheden...”*¹⁰⁵ I dette citat ses en optimisme og en vilje til at samarbejde internationalt for at undgå krig i fremtiden, man vil bevare verdensfreden. Et af idealismens hovedprincipper er, at det er muligt at bevare verdensfreden igennem internationalt samarbejde. Idealisterne tror på, at en verden uden krig er mulig, og at internationalt samarbejde fører til en bedre verden. I idealismen tales om kollektiv sikkerhed. Det betyder, at alle stater skal kunne forpligtes til at overholde fælles normer og regler på bestemte områder for derigennem at sikre freden i verden.¹⁰⁶

FN-pagten kan ses som et sæt af nedskrevne værdier og normer, der skal give medlemslandene retningslinier for deres opførsel i internationale relationer. Men også nationale relationer, hovedsageligt relationen mellem stat og individ, er der retningslinier for. Disse retningslinier kommer f.eks. til udtryk i FN-pagtens artikel 1, stk. 3

---

¹⁰⁵ DUPI 1999: 384

¹⁰⁶ Branner 2002: 61

”De Forenede Nationers formål er... at tilvejebringe mellemfolkeligt samarbejde ved løsning af mellemfolkelige spørgsmål af økonomisk, social, kulturel eller humanitær karakter, og ved at styrke og fremme respekten for menneskerettigheder og for fundamentale frihedsrettigheder for alle uden forskel med hensyn til race, køn, sprog eller religion”¹⁰⁷

Her er det universelle og basale demokratiske rettigheder for individet, FN vil fremme, men som skrevet er det også staternes rettigheder væsentlige i FN-pagten.

At en international organisation som FN er normskabende og udstikker retningslinier for interaktion mellem stater, er et væsentligt argument i regimeteorien og dermed også i idealismen. Ifølge regimeteorien har der udviklet sig normer, regler og procedurer, der bestemmer og regulerer aktørernes adfærd i det internationale politiske system.

Disse fælles normer og regler er med til at sikre, at det internationale politiske system ikke er præget af kaos og anarki, men at der i stedet stræbes mod opnåelse af fælles mål. Dette kommer til udtryk i artikel 1, stk. 4 hvor FN har til formål ”... *at være et centralorgan, der skal bringe nationernes indsats til opnåelse af disse fælles mål i indbyrdes overensstemmelse.*”¹⁰⁸ (De omtalte mål er FN's formål, Eds.)

Ved øget internationalt samarbejde både indenfor politik, økonomi, socialt arbejde og kultur, kommer der en større gensidig afhængighed landene imellem, også kaldet interdependens. Interdependensteorien er ligesom regimeteorien et meget centralt aspekt i idealismen. Interdependensteorien indebærer en gensidig økonomisk afhængighed mellem stater igennem handel, og dette er ifølge idealisterne med til at skabe en fredeligere verden.¹⁰⁹

Når en stat har økonomiske og handelsmæssige interesser i nabolandet, er det usandsynligt, at det vil føre til krig mellem de to. At have fælles interesser og mål styrker igen samarbejdet mellem staterne, og gør det uhensigtsmæssigt og irrationelt at føre krig. Kritikere af idealismen påpeger, at de normer internationale organisationer som FN har opstillet ofte ikke efterleves, eller kun modvilligt og nølende efterleves.¹¹⁰

---

¹⁰⁷ DUPI 1999: 385

¹⁰⁸ DUPI 1999: 385

¹⁰⁹ Branner 2002: 59

¹¹⁰ Samfundslæx 2004: 336

Brud på traktater sker i FN, såvel som i andre internationale organisationer, og Iraks invasion af Kuwait i 1990 var et eksempel på et brud på FN-pagten. Denne slags brud sker, når et medlem af f.eks. FN, prioriterer sine egne interesser højere end det internationale samfunds fælles interesser. Det er en tendens der hælder mod det realistiske og neorealistiske.

Medierne rapporterer jævnligt om brud på FN's menneskerettigheder forskellige steder i verden, og det er ifølge FN-pagten et lige så groft brud som f.eks. militær aggression. Her opstår en konflikt for FN, da organisationen er nødt til at overholde suverænitetsprincippet, dvs. ikke gribe ind i et lands interne anliggender, men stadig ikke kan acceptere grove brud på menneskerettighederne. At FN ikke har beføjelser til at gribe ind i en stats interne anliggender kommer til udtryk i artikel 2, stk. 7 hvor det hedder

”Intet i nærværende pagt skal give de Forenede Nationer ret til at gribe ind i forhold, der i det væsentlige hører ind under en stats egen jurisdiktion, eller forpligte medlemmerne til at forelægge sådanne forhold til bilæggelse i forhold til nærværende pagt; denne grundsætning skal dog ikke være til hinder for anvendelse af tvangsforanstaltninger i henhold til kapitel 7.”¹¹¹

Det er væsentligt for FN, at ingen medlemmer søger at bruge militær magt for at løse internationale konflikter, og det altoverskyggende budskab i artikel 2, stk. 4 er, at medlemslandene skal afstå fra at bruge væbnet magt i internationale relationer

”Alle medlemmer skal i deres mellemfolkelige forhold afholde sig fra trussel om magtanvendelse eller brug af magt; det være sig mod nogen stats territoriale integritet eller politiske uafhængighed eller på nogen anden måde, der er uforenelig med de Forenede Nationers formål.”¹¹²

Dette citat hænger nøje sammen med idealisternes antagelser om, at krig bliver irrationel, når staterne ellers agerer ud fra de opsatte regelsæt i verden. Den verden FN-pagten blev til i, var langt fra en idealistisk verden. For at FN havde mulighed for at udbrede den idealistiske tanke, var det nødvendigt at opstille regler for brug af militær magt.

---

¹¹¹ DUPI 1999: 386. Tvangsforanstaltningerne omtalt i kapitel 7 kan indebære delvis eller fuldstændig afbrydelse af økonomiske forbindelser, af samkvemmet ved logistik (f.eks. jernbaner, radio, post og anden kommunikation) samt afbrydelse af diplomatiske forbindelser. Det kan også indebære brugen af væbnet magt.

¹¹² DUPI 1999: 386

Idealisterne mener, at det internationale samarbejde medfører en øget demokratisering, som igen vil mindske faren for krig. De påpeger, at stater med demokratisk styreform aldrig har ført krig imod hinanden.¹¹³

Delkonklusion

Ud fra ovenstående udvalgte artikler af FN-pagten må FN anses for at være en organisation bygget på baggrund af idealistiske formål og grundsætninger. Denne antagelse bliver underbygget af regimeteorien og interdependensteorien, som i analysen bliver kædet sammen med FN-pagten. Da disse begreber er helt essentielle for idealismen, understøtter det vores teori om, at FN er bygget på grundlag af idealistiske tanker. Rammen for FN-samarbejdet er altså idealistisk, men medlemslandene agerer ikke altid ud fra disse rammer. Dette vil vi belyse i de fortløbende afsnit.

3.2 Analyse af FNs Sikkerhedsråd

Vi vil i følgende afsnit analysere argumenterne imod den militære intervention i Irak, som blev fremsagt i forbindelse med afvisningen af et FN mandat fra Sikkerhedsrådet. Vi har vurderet, at de vigtigste aktører i oppositionen imod USA var Frankrig, Rusland og Tyskland, som vi i følgende afsnit vil omtale som Trekløveren. Disse landes regeringer offentliggjorde den 5. marts 2003 en erklæring,¹¹⁴ der havde til formål at argumentere for, hvorfor interventionen i Irak hverken burde støttes af FNs Sikkerhedsråd eller verdenssamfundet.

Vi vil tage udgangspunkt i denne erklæring og supplere med udtalelser af Frankrigs daværende udenrigsminister Dominique de Villepin og Frankrigs præsident Jacques Chirac.

3.2.1 Multilateralismens succes

"I dag er vi alle amerikanere". Sådan stod der skrevet i den franske avis Le Monde den 12. september 2001. Det var dagen efter, at USA var blevet angrebet af fire fly, hvoraf to af dem var ramte kernen i det amerikanske symbol på den frie økonomi - World Trade

---

¹¹³ Branner 2002: 60

¹¹⁴ Vil i følgende afsnit blive forkortet som "ERK". Berlingske Tidende 6 marts 2003: *"Irak-krisen: Spænding: Krigsråd i fredens lejr"*

Center. Fra hele verdenen lød der en skarp fordømmelse af angrebet. Opbakningen fra FN og NATO var også ubetinget, og den såkaldte musketer-pagt¹¹⁵ blev fra NATOs side taget i brug. Krigen i Afghanistan blev indledt med opbakning fra NATO og FN. Krigen var legitim på grund af retten til selvforsvar. Trods den internationale opbakning valgte USA at gå ind i Afghanistan uden støtte fra internationale organisationer. USA benyttede sig i stedet af en mindre koalition, for hurtigere at kunne intervenere i Afghanistan.¹¹⁶

Krigen i Afghanistan var et fint eksempel på, at verden samlet havde taget affære. FN havde måske ikke en afgørende indflydelse i denne sammenhæng, men spillede alligevel en rolle, da de gav opbakning til krigen i form af en resolution. Den multilaterale løsning på en international konflikt af denne kaliber, blev dog den sidste af sin slags foreløbig.

3.2.2 USAs opposition og allierede i optakten til Irak-krigen

Med sin tale den 18. marts 2003¹¹⁷ gjorde George W. Bush det klart, at Sikkerhedsrådet ikke havde levet op til sit ansvar, og at USA nu måtte leve op til sit og tage affære i forhold til Irak. Forud for dette havde Sikkerhedsrådet været forum for en heftig debat mellem tilhængere og modstandere af krigen.

Europæisk sikkerhedspolitik har længe været domineret af to fløje: Den transatlantiske fløj er repræsenteret af Storbritannien. Der bliver hos denne fløj prioriteret et godt forhold til USA, da det menes at give mulighed for øget indflydelse.¹¹⁸

På den anden fløj er Frankrig placeret. Denne fløj vurderes principielt at være imod et internationalt system, der domineres af USA. De vægter en multipolær verdensorden meget højt, hvor de igennem EU selv kan spille en relativ større rolle.¹¹⁹ Mellem de to fløje har Tyskland traditionelt befundet sig. De har som den transatlantiske fløj værdsat NATO højt, som en garant for kollektiv sikkerhed, men de har også set muligheden for, at et stærkt EU kan hjælpe til, at deres tabte suverænitet efter 2. Verdenskrig kan genvindes.¹²⁰

---

¹¹⁵ Et angreb på et NATO-land, er et angreb på alle NATO-lande

¹¹⁶ Hansen 2003: 165

¹¹⁷ Se USA-analyse s. 40 ff.

¹¹⁸ [http://www.fak.dk/Files/Filer/FSMO/Artikler/200304/IFS/Coalition_of_the_willing.doc s.3](http://www.fak.dk/Files/Filer/FSMO/Artikler/200304/IFS/Coalition_of_the_willing.doc_s.3) 2004.21.12

¹¹⁹ [http://www.fak.dk/Files/Filer/FSMO/Artikler/200304/IFS/Coalition_of_the_willing.doc s.4](http://www.fak.dk/Files/Filer/FSMO/Artikler/200304/IFS/Coalition_of_the_willing.doc_s.4) 2004.21.12

¹²⁰ [http://www.fak.dk/Files/Filer/FSMO/Artikler/200304/IFS/Coalition_of_the_willing.doc s.4](http://www.fak.dk/Files/Filer/FSMO/Artikler/200304/IFS/Coalition_of_the_willing.doc_s.4) 2004.21.12

I forbindelse med Irak-konflikten blev de traditionelle fløje i europæisk politik endnu en gang sat på hver deres side. Storbritannien ønskede at deltage i interventionen i et samarbejde med USA, mens Frankrig ønskede at give våbeninspektørerne mere tid. Tyskland som traditionelt havde befundet sig på midten, tog i denne sag parti for den multipolære tilgang. Frankrig og Tysklands alliance blev udvidet imod øst, da Rusland meldte sig ind i den diplomatiske kamp imod interventionerne i Irak.

3.2.3 Trekløverens opposition

USAs resolutionsforslag, som legaliserede interventionen, kom aldrig til afstemning, da Rusland og Frankrig officielt meldte ud, at de ville nedlægge veto ved en eventuel afstemning. *”Under de nuværende omstændigheder vil vi ikke lade en resolution gennemføre, som sanktionerer magtanvendelse. I egenskab af permanente medlemmer af Sikkerhedsrådet påtager Rusland og Frankrig sig ethvert ansvar i den henseende.” (ERK)*

I Trekløverens erklæring fra 5. marts 2003 optræder kontroverset om våbeninspektørerne som hovedargument imod interventionen. Som vist i understående citat fra erklæringen, vurderede de, at interventionen var forhastet, da afvæbningen stadig kunne gennemføres, hvis våbeninspektørerne fik mere tid. *”Vort fælles mål er fortsat en fuld og effektiv afvæbning af Irak i overensstemmelse med resolution 1441. Vi mener, at dette mål er opnåeligt ad fredelig vej med inspektioner...” (ERK)*

De henviser til FN resolution 1441, som kræver en afvæbning af Irak. Ifølge Trekløveren indeholdte denne resolution de nødvendige punkter, da den stillede et krav om afvæbning og samarbejde med våbeninspektørerne, men den ikke stillede et ultimatum med intervention som konsekvens.

Den daværende franske udenrigsminister Dominique de Villepin understøttede dette i det understående citat fra en tale holdt den 14. februar 2003. Her pointerede han, at den diplomatiske løsning ikke blot var mere fredelig, med også mere effektiv.

”Krig synes a priori at være den hurtigste. Men lad os ikke glemme, at efter at have vundet krigen, må vi bygge freden. Lad os ikke narre os selv: det vil blive en lang og vanskelig proces at bevare Iraks enhed og

genskabe stabiliteten i et land og en region, stærkt præget af magtanvendelsen. Der er et alternativ: inspektioner, som dag for dag bringer os nærmere en effektiv og fredelig afvæbning af Irak.”¹²¹

Trekløverens bekymring for konsekvenserne af en militær aktion var åbenlys. At Trekløveren fastholdte våbeninspektørernes fortsatte tilstedeværelse, og at en væbnet konflikt ikke var vejen frem, kan siges at være i overensstemmelse med FNs formål, på baggrund af artikel 33 i FN-pagten, som er vist i udsnit understående.

”Parterne i enhver tvist, hvis fortsættelse kan antages at ville bringe opretholdelsen af mellemfolkelig fred i fare, skal først og fremmest søge en løsning ved forhandling, undersøgelse, mægling... eller ved andre fredelige midler efter eget valg”¹²²

Med udtalelserne fra Trekløveren, kan det konstateres, at de var af den opfattelse, at en løsning af Irak-konflikten skulle søges løst gennem et internationalt samarbejde. De ønskede også at afvæbning skulle foregå ved hjælp af fredelige midler, i dette tilfælde inspektioner. Teorien om at det er internationale organisationer, der skal sørge for at opretholde fred kan føres tilbage til idealismen. De idealistiske tendenser understøtter Trekløverens ønske om, at løse konflikten gennem internationalt samarbejde i FN. Det idealistiske princip om internationalt diplomati kendetegner Trekløverens politiske linie.

3.2.4 Trekløverens kompromisser og undtagelser

Trekløverens politiske linie, var dog ikke udelukkende idealistisk. I erklæringen blev det også påpeget, at inspektionerne ikke kunne fortsætte i det uendelige. *”Inspektionerne kan ikke fortsætte i det uendelige. Derfor vil vi anmode om, at inspektionerne bliver fremskyndet.”* (ERK) Indirekte kan det tolkes, at såfremt irakerne ikke samarbejdede fuldt ud med FN, og de stadig ansås som værende en trussel for verdenssikkerheden, ville væbnet magt kunne komme på tale. Selvom magtanvendelsen på daværende tidspunkt blev afvist, blev muligheden stadig holdt åben.

Der blev her taget et skridt væk fra den klassiske idealisme, da magtanvendelse blev taget med ind i overvejelserne, og det er ikke et begreb der stemmer overens med denne teori. Den neoliberalistiske indfaldsvinkel på erklæringen stemmer bedre overens, da

---

¹²¹ Weekendavisen 28. februar 2003 *Portræt: Dominique de Villepin*

¹²² DUPI 1999: 393

neoliberalismen gør sig tilnærmelser til neorealismen i forhold til anarki, der erkendes som et fundamentalt vilkår i international politik. Neoliberalismen erkender også at konflikter kan ende i militære handlinger, da et eller flere lande, handler ud fra egne interesser. Det erkendes, at magtanvendelse i sidste ende kan være en mulighed, såfremt alle former for fredelige løsninger er udtømte. Dette blev endnu engang understøttet af Villepin i dette citat. *"Først hvis inspektørerne ikke længere kan gøre fremskridt, kan man overveje andre muligheder, heriblandt en militær intervention."*¹²³ Man kan derfor sige, at Trekløveren førte en politik, der kan betegnes som neoliberalistisk.

3.2.5 Kritik af unilateralisme

Der opstod også andre neoliberalistiske tendenser i forbindelse med Irak-krisen. Da FNs Sikkerhedsråd afviste at give USA det legitimerende mandat til interventionen, men USA stadig fastholdte at intervenere, blev oppositionen mod USA større. Den unilaterale tendens som USA viste, ved at trodse Sikkerhedsrådets vurdering af situationen, modstrider den neoliberalistiske teori. Her lægges vægt på samarbejdet og villigheden til at nedprioritere nationale interesser til fordel for internationale interesser. Blandt andre Frankrigs præsident Jacques Chirac kritiserede den 19. marts 2003 manglen på multilateralisme som en reaktion på Bushs tale "48 timer". *"Denne ensidige beslutning er i strid med Sikkerhedsrådets vilje... Hvilket mål man end forfølger, fastholder Frankrig, at kun Sikkerhedsrådet har beføjelser til at legitimere anvendelsen af magt."*¹²⁴

3.2.6 Delkonklusion

Efter denne analyse kan man konkludere, at Trekløveren, bestående af Rusland, Frankrig og Tyskland, førte en politik der tilnærmelsesvis kan betegnes som neoliberalistisk. Dette er tydeligt, fordi de ønskede en diplomatisk løsning på konflikten, men ikke blankt afviste, at en militær intervention kunne blive aktuel, hvis de diplomatiske forsøg slog fejl. Selvom Trekløveren erkendte USAs interesser i Irak, fordømte de en intervention uden et FN-mandat. Det skal nævnes, at der selvfølgelig var andre lande end USA, Storbritannien, Rusland, Frankrig og Tyskland, der blandede sig i debatten. De fleste lande førte enten en

---

¹²³ Jyllands Posten 25. februar 2003: *Nyt forslag: Fransk alternativ til krig*

¹²⁴ Information 19 marts 2003: *Barsk svada fra Chirac*

neorealistisk eller neoliberalistisk politik, afhængig af om de støttede eller fordømte interventionen.

3.3 Analyse af USAs sikkerhedspolitik

Den 18. marts 2003 holdt George W. Bush en tale, som blev transmitteret til det meste af verden. Titlen ”48 timer”¹²⁵ angiver talens primære formål, et ultimatum til Saddam Hussein: ”Saddam Hussein og hans sønner skal forlade Irak inden 48 timer. Nægter de at gøre det, vil det medføre en militær konflikt.”¹²⁶ Talen havde dog også andre modtagere: de civile amerikanere, de civile irakere, FN’s sikkerhedsråd, krigsskeptikere mfl. Med udgangspunkt i denne tale, vil vi analysere USAs retfærdiggørelse af interventionen i Irak, som blev iværksat 48 timer efter talen blev holdt. Vi vil desuden supplere med stykker fra Bush-doktrinen.¹²⁷

3.3.1 Nationale interesser

”The events of September 11 2001, taught us that weak states, like Afghanistan, can pose great danger to our national interest...” (NSS)

Efter 11. september blev det en realitet, at den isolationistiske og passive politik ikke gav USA den nødvendige sikkerhed. På trods af nationale sikkerhedsforanstaltninger, viste det sig, at USA stadig var skrøbelig, når de stod ansigt til ansigt med den moderne fjende - terror. De fanatiske terrorister forvoldte stor skade blot udstyret med planlægning, koordination og et barberblad. Det første skridt imod en forbedret national sikkerhed, var interventionen i Afghanistan. Dette var en straf til al-Qaida og støtteregimet Taliban, men det fik ikke World Trade Center til at rejse sig. For at garantere amerikanerne tryghed, fred og sikkerhed måtte enhver potentiel trussel elimineres ved hjælp af præventive midler. Denne tendens kan spores tilbage til realismens begreb *sikkerhedsdilemmaet*, som argumenterer for, at når en stat føler sig truet, må de genetablere sikkerheden ved f.eks. at opruste eller skabe sikkerhed på anden vis.¹²⁸

---

¹²⁵ Forkortes ved citater som ”48H” www.whitehouse.gov/news/releases/2003/03/20030317-7.html

¹²⁶ Bush, George: ”48 timer”

¹²⁷ Forkortes i teksten som ”NSS”. www.whitehouse.gov/nsc/nss.html

¹²⁸ Se afsnittet *Realisme* for yderligere information om sikkerhedsdilemmaet s. 25

”The United States did nothing to deserve or invite this threat. But we will do everything to defeat it. Instead of drifting along toward tragedy, we will set a course toward safety. Before the day of horror can come, before it is too late to act, this danger will be removed.” (48H)

USA var villig til at gøre alt for at eliminere denne trussel, som efter Taliban-regimets fald, blev til Baath-regimet. Saddam og hans styre blev vurderet af USA til at udgøre den største trussel imod verdensfreden. Den præventive intervention mod Saddam Hussein havde først og fremmest til formål at sikre egne interesser - national sikkerhed. Idet en suveræn stat som USA føler sig truet, kan de alene på baggrund af truslen legitimere en militær intervention som gjort i Bush-doktrinen. Teorien om, at kun den enkelte stat kan vurdere, om handling er legitim og etisk forsvarlig, stammer fra den klassiske teori om realisme.¹²⁹ Da realisterne antager, at international politik domineres af anarki, handler den enkelte stat efter egen vinding. Dette ses tydeligt i understående citat, hvor Bush-administrationen pointerer, at USA har myndighed til at handle med eller uden verdenssamfundet. ” *The United States of America has the sovereign authority to use force in assuring its own national security.* ” (48H)

3.3.2 Internationalt diplomati

Selvom USAs sikkerhedspolitik historisk set oftest deler realismens verdenssyn, er Bush-doktrinen og nyere amerikansk sikkerhedspolitik ikke et klassisk eksempel på den realistiske tankegang. Som beskrevet i ovenstående afsnit, kunne Bush-administrationen i teorien gå ind i Irak, efter de i Bush-doktrinen havde redegjort for, at USAs sikkerhed var i fare. Der skulle dog gå over et halvt år,¹³⁰ før USA gik ind i Irak. Dette skyldtes blandt andet, at USA søgte international accept til interventionen. Specielt Colin Powell agerede diplomaten, der skulle sikre et FN mandat. USA fremførte en række argumenter, der skulle retfærdiggøre planen om intervention. Argumenterne kan deles op i 3 grupper: humanitær, terror og masseødelæggelsesvåben.

De humanitære argumenter lød på, at den irakiske civilbefolkning led under despoten Saddam Husseins undertrykkende Baath-regime. Hvis menneskerettighederne bliver

---

¹²⁹ Realismen er beskrevet i afsnittet *Realisme* s. 24 ff.

¹³⁰ Fra Bush-doktrinen i september 2002 til den militære intervention i marts 2003

krænket i så alvorlig grad, som var tilfældet i Kosovo 1992, kan FN give mandat til intervention. Som Bush siger i understående citat, bør den irakiske civilbefolkning sikres basale menneskerettigheder. *“Unlike Saddam Hussein, we believe the Iraqi people are deserving and capable of human liberty.” (48H)*

Terror-argumenterne bygger på en forbindelse imellem terrornetværket al-Qaida¹³¹ og Baath-regimet i Irak. Hvis Baath-regimet støttede al-Qaida økonomisk, militært eller med efterretninger, kunne interventionen blive et led i *krigen mod terror*, ligesom krigen i Afghanistan blev retfærdiggjort med samarbejdet imellem Taliban-regimet og al-Qaida. Som understående citat viser, var Bush ikke i tvivl om, at denne forbindelse var en realitet. *“And it (Baath-regime) has aided, trained and harbored terrorists, including operatives of al Qaeda.” (48H)*

Powell fremførte beviser for denne forbindelse i en tale til Sikkerhedsrådet den 5. februar 2003,¹³² men mange eksperter afviste denne teori. Sågar de engelske og amerikanske efterretningstjenester udtrykte deres utilfredshed, med de konklusioner politikerne drog på baggrund af deres research.¹³³ Forbindelsen mellem al-Qaida og Baath-regimet er heller ikke blevet bekræftet efter interventionen i 2003.

Truslen fra masseødelæggelsesvåben var USAs hovedargument. FNs våbeninspektører havde siden den første Golfkrig i 1991 forsøgt at afvæbne Irak, men var blevet udelukket i 1998 på grund af amerikanske bombardementer af formodet militære mål.¹³⁴ FNs Sikkerhedsråd erkendte derfor i højeste grad denne trussel og ønskede derfor, at våbeninspektørerne kunne genoptage deres arbejde i Irak. Den 8. november blev resolution 1441 vedtaget, som krævede, at FNs våbeninspektører kunne vende tilbage og genoptage deres arbejde i Irak, hvilket de fik lov til. Bush ønskede hovedsageligt at legitimere interventionen med beviser for, at Saddam stadig var i besiddelse af masseødelæggelsesvåben, på trods af våbeninspektørernes tilstedeværelse i Irak.

---

¹³¹ Terrornetværket der stod bag terrorangrebene 11. september

¹³² <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2003/02/20030205-1.html>

¹³³ Larsen 2003: 225

¹³⁴ Jensen 2003: 55

“... The Iraq regime continues to possess and conceal some of the most lethal weapons ever devised... Today, no nation can possibly claim that Iraq has disarmed. And it will not disarm so long as Saddam Hussein holds power.” (48H)

Disse påstande blev igen underbygget i Powells tale til Sikkerhedsrådet den 5. februar 2003, men igen blev troværdigheden af bevisførelsen betvivlet. FN valgte ikke at give et mandat til en militær intervention, og efterfølgende har det vist sig, at Baath-regimet ikke var i besiddelse af nogen masseødelæggelsesvåben.

3.3.3 Suveræniteten

Alle anstrengelser for at få international accept, er atypisk for den traditionelle realisme. USA erkender vigtigheden af de internationale institutioner, og havde håbet på en international koalition imod Baath-regimet, for dels at få militær og økonomisk støtte, men hovedsagelig for at opretholde alliancer og relationer. Denne stræben efter det internationale samarbejde er en neorealistisk tendens. Hvad der ydermere gør Bush-administrationens politik til neorealistisk er, at de gik ind i Irak uden et FN-mandat.

“While the United States will constantly strive to enlist the support of the international community, we will not hesitate to act alone, if necessary, to exercise our right of selfdefense by acting preemptively against terrorists.” (NSS)

Allerede før Bush-administrationen påbegyndte deres diplomatiske krig i FN's Sikkerhedsråd, havde de garderet sig mod et eventuelt nederlag, ved at pointere i ovenstående citat fra Bush-doktrinen 2002, at USA ville handle alene, hvis det blev nødvendigt.

Den neorealistiske skole¹³⁵ betegner aktørerne som suveræne, men med en erkendelse af internationale institutioners vigtighed for international lov og orden. De internationale regler og normer skal overholdes så vidt muligt, men hvis disse kommer på tværs af statens egne interesser, er national suveræniteten førsteprioritet. Irak-krisen er et klassisk eksempel, hvor konflikten mellem nationale interesser og internationale målsætninger fik

---

¹³⁵ Beskrevet i afsnittet *Neorealisme* på s. 26

et neorealistisk udfald.

3.3.4 Delkonklusion

I Bush-doktrinen redegøres der for, at USAs nationale sikkerhed ikke er tilstrækkelig, og at dette kan løses ved militære interventioner i de lande, som udgør en trussel. Denne doktrin blev brugt til begrundelse af interventionen i Irak. Denne tendens må siges at stemme overens med realismens principper. USAs sikkerheds- og udenrigspolitik var dog i optakten til krigen præget af diplomatiske tiltag i FNs Sikkerhedsråd, hvilket må siges at være neorealistisk. Da USA gik ind i Irak på trods af et manglende FN-mandat, bekendte de sig til en politisk linie næsten identisk med de neorealistiske principper, der vægter nationale interesser højere end internationale mål og interesser.

5. Kvalitetsvurdering

Formålet med kvalitetsvurderingen er, at se på om vores metode har været god, altså om vores empiri har været fyldestgørende og om vores international-politik-teorier har været brugbare og om de opfylder det vi ønsker. Desuden vil vi vurdere, om vi på tilfredsstillende vis har svaret på vores problemformulering. Vi har valgt at inddele kapitlet i et empiriafsnit og et teoriafsnit.

5.2 Empiri

I dette afsnit vil vi se på, om vi har brugt den rigtige litteratur. Er den dækkende for det vi har ønsket at besvare? Er vores udvalg af taler, dokumenter og erklæringer til analysen tilstrækkelig og valid?

Vores problemformulering har krævet, at vi har gennemgået USAs sikkerhedspolitik gennem tiden samt FNs opbygning og historie grundigt. Man kan måske diskutere, om det er blevet for omfattende, men vi synes, det er væsentligt for at kunne drage konklusioner om specielt USAs sikkerhedspolitik. Dermed har den historiske litteratur været en stor del af vores empiri.

Vi har måttet begrænse os i vores historiske litteraturvalg om FN og USA, da der findes store mængder litteratur på mange sprog. Vi har først og fremmest holdt os til litteratur på dansk, og desuden søgt at holde os til tidssvarende litteratur.

I analysedelen har vi valgt en række citater fra Bush-doktrinen, FN-pagten samt diverse taler og erklæringer. Vi har forsøgt at finde officielle dokumenter og taler for at sikre oprigtigheden af indholdet. Vi har selv vurderet, hvilken empiri der bedst muligt indfanger de forskellige parters holdninger, og vi har ydermere udvalgt citater, som bedst muligt repræsenterer det givne indhold. Vi har bygget vores analyse på disse citater, og har derudfra draget konklusioner. Vores stræben efter at finde gyldige nøglecitater kan være problematisk, da vi tager udtalelserne ud af kontekst. Vi vurderer dog, at udvælgelsen er så neutral og autentisk som muligt. For at tegne et klart billede af de forskellige parters politiske standpunkter, og derudfra lave en teoretisk analyse, har vi til dels været nødsaget til at generalisere.

Ved kun at bruge kvalitativ empiri, forstået som taler og officielle udtalelser i vores analyse, kan det diskuteres, om empirien har været fyldestgørende. Vi mener ikke, det har medført begrænsninger men derimod, at det har gjort vores analyse mere selvstændig.

5.3 Teori

Vi har i afsnittet om teorivalg på side 7 redegjort for, hvorfor vi har valgt den neorealisticke og den neoliberalistiske teori om international politik og forgængerne til disse. Vi har i indledningen opstillet nogle krav til teorierne og formålet med dette afsnit er at se på, om teorierne har opfyldt disse krav, og om de har været gyldige og fyldestgørende i forhold til den problemformulering, vi har ønsket at svare på. Vi ønsker også at se på, om teorierne har mangler, og om der er væsentlige ting, de ikke siger noget om.

Generelt synes vi, at teorierne har været fyldestgørende i forhold til vores tidligere opstillede krav på s. 7 men vi ser dog to problemstillinger ved teorierne, som vi vil beskrive i det følgende.

Teoriernes formål er at se på staternes interaktion i det internationale samfund. De ser på, hvilke forhold, der er gældende i relation til krig/fred-problematikken, det internationale

samarbejde og staternes interaktion på det politiske område. Teorierne er generelt beregnet til at operere med stater og ikke med internationale organisationer som FN, eller transnationale terrornetværk, for eksempel al-Qaida. Disse utilstrækkeligheder skaber en klar konflikt i forhold til vores problemformulering. For det første ønsker vi at se på FN som international organisation, men med teorierne er dette ikke umiddelbart muligt. For at komme udover denne problematik har vi langt de fleste steder i opgaven valgt at bruge staterne Frankrig, Rusland og Tyskland som repræsentanter for oppositionen i FN. Frankrig og Rusland er faste medlemmer af Sikkerhedsrådet, og Tyskland var på daværende tidspunkt menigt medlem. Dermed har vi undgået at analysere FN som organisation i forhold til teorierne, men valgt at opfatte Sikkerhedsrådet som et råd af stater og ikke som én samlet stemme. Alligevel har vi valgt at analysere FN-pagten, dvs. FNs grundlag og formål, ud fra de valgte teorier. Dette kan forsvares, fordi alle FNs medlemslande netop taler med én stemme i FN-pagten. Det er, i hvert fald i teorien, alle medlemmers mål f.eks. at bevare verdensfreden og afstå fra at bruge væbnet magt i internationale konflikter.

Med hensyn til problematikken om terrornetværk, er teorierne ikke længere tilstrækkelige. Det nye trusselsbillede har ændret sig fra at være en defineret fjende til at være en fjende på tværs af territoriale grænser. Teorierne kan ikke håndtere denne udefinerede fjende, da de er baseret på krig mellem stater. Dette bringer os frem til diskussionen om, hvorvidt vores analyse er gyldig, når teoriernes definition af krig/fred-problematikken er baseret på stater. Med Bush-doktrinen forsøger USA at definere den nye fjende i et traditionelt fjendebillede ved at indføre begrebet *ondskabens akse*, hvor enkeltstater er defineret som værende fjender - *slyngelstater*. Siden vores opgave behandler problematikken omkring krigen i staten Irak, og ikke direkte bekæmpelsen af terror, må vi konkludere at teorierne er gyldige i analysen af USAs sikkerhedspolitik og argumenterne fra de opponerende medlemmer i Sikkerhedsrådet.

Når man tager ovenstående vurdering i betragtning, må vi konkludere, at vores metode og vores fremgangsmåde er tilfredsstillende, men har vi svaret på vores problemformulering? I og med at vi har brugt international-politik-teorier til at belyse forskellene imellem FNs og USAs sikkerhedspolitik, har vi fokuseret på politiske forskelle og dermed udelukket eventuelle sociologiske, kulturelle og økonomiske aspekter. Vi vurderer derfor, at vi har

besvaret problemformuleringen på tilfredsstillende vis, ud fra de rammer vi selv har opstillet.

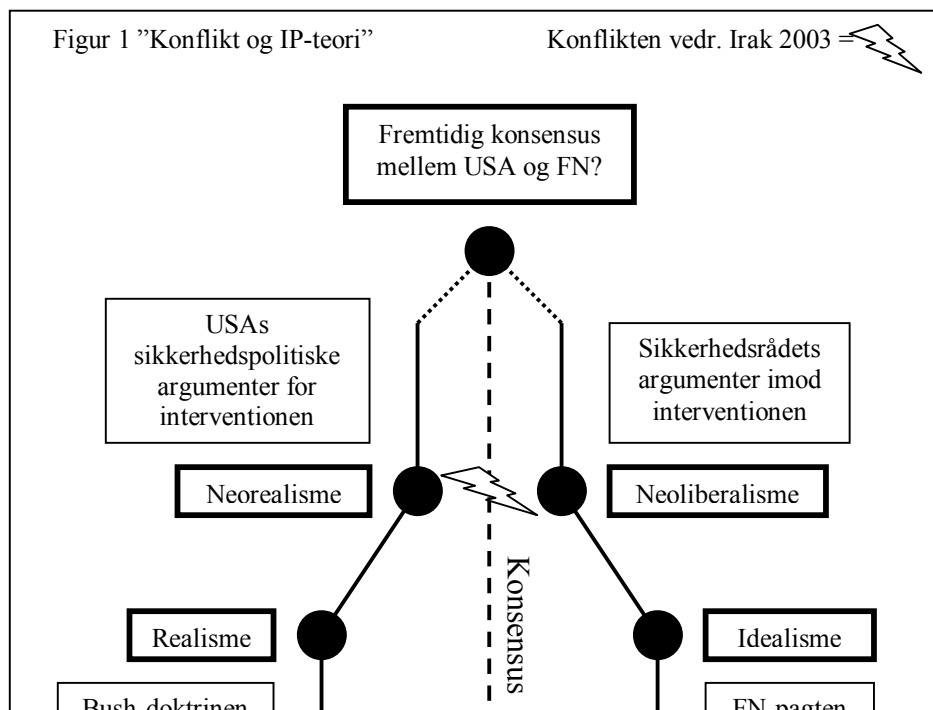
6. Konklusion

Vi har i rapporten påvist, at man tilnærmelsesvis kan sætte nogle international-politik-teorier i forbindelse med de forskellige aktører i konflikten vedrørende Irak-krigen 2003.

- FN-pagten, og derved rammerne om Sikkerhedsrådet må siges at være idealistiske med troen på den diplomatiske løsning.
- USAs opposition i Sikkerhedsrådet fremfører argumenter, der kan klassificeres som neoliberalistiske, med krav om multilateralisme.
- Bush-doktrinen legitimerer på realistisk vis, at et indgreb i Irak kan være nødvendigt, for at sikre nationale interesser.
- Bush-administrationens internationale diplomatiske arbejde, som dog ikke blev undermineret af de nationale interesser, indikerer en neorealitisk sikkerhedspolitik.

USA fører en neorealitisk udenrigspolitik, hvor de anerkender det internationale samarbejde igennem FN, men alligevel prioriterer egne interesser højest. Dette kommer til udtryk, da USA trods FNs manglende opbakning gik ind i Irak. Oppositionens argumenter bygger på en neoliberalistisk opfattelse af verden, hvor internationalt samarbejde, i langt de fleste tilfælde, vejer højere en egne interesser. Oppositionen handlede indenfor de idealistiske rammer, der eksisterer i FN-samarbejdet.

Understående figur giver et billede af den splittelse, der hersker imellem USA og oppositionen i Sikkerhedsrådet.

Nationale
interesser

Internationale
interesser

D Fremstillet af gruppen på baggrund konklusioner fra analyse-afsnittet hinanden, i forbindelse med prioriteringen af nationale og internationale interesser. Realismen og idealismen ligger langt fra den stiplede ”konsensus-linie”, da realismen siger, at suverænitet og nationale interesser styrer international politik. Idealismen siger derimod, at de fælles mål og interesser for det internationale samfund styrer international politik. Bush-doktrinen og FN-pagten er derfor i princippet uforenelige, da de er splittede om dette centrale spørgsmål. Neorealismen og neoliberalismen er derimod i højere grad forenelige, som vi tidligere har redegjort for,¹³⁶ og de ligger derfor tættere på ”konsensus-linien”. Den gensidige erkendelse af henholdsvis internationale og nationale interesser har bevirket, at der har været konsensus i tidligere spørgsmål om international sikkerhedspolitik. Men i forbindelse med Irak-konflikten blev grænserne imellem FN og USA, og dermed neorealismen og neoliberalismen trukket op. For at genskabe stabilitet i international politik, bør splittelsen erstattes med konsensus og gensidig forståelse. På figuren ”Konflikt og IP-teori”¹³⁷ angiver den prikkede linie denne forening af USA og FN og dermed af neorealisme og neoliberalisme. Se endvidere perspektiveringen.

Vi konkluderer hermed, at forskellene i henholdsvis FNs og USAs sikkerhedspolitik, der førte til konflikten mellem parterne vedr. Irak-krigen har baggrund i forskellige opfattelser af international politik. USAs sikkerhedspolitik er neorealitisk og oppositionen i Sikkerhedsrådet fører en neoliberalistisk sikkerhedspolitik.

---

¹³⁶ Se afsnittet *International-politik-teorier* s. 32

¹³⁷ Se figuren på s. 48

7. Perspektivering

Bush-administrationen konstaterede, at Irak var en trussel mod USAs nationale sikkerhed, og ud fra et neorealistisk perspektiv kan man sige, at interventionen af Irak var i USAs interesse. USA var ikke villig til at afgive disse nationale interesser, da FNs Sikkerhedsråd endnu ikke fandt en intervention i international interesse. George W. Bush var dog ikke enig i Sikkerhedsrådets vurdering, og mente at Sikkerhedsrådet havde fejlet i varetagelsen af de internationale interesser. Som vist i understående citat, mente Bush at både USA og FN burde dele ansvaret. *“The United Nations Security Council has not lived up to its responsibilities, so we will rise to ours.” (48H, Eds.)*

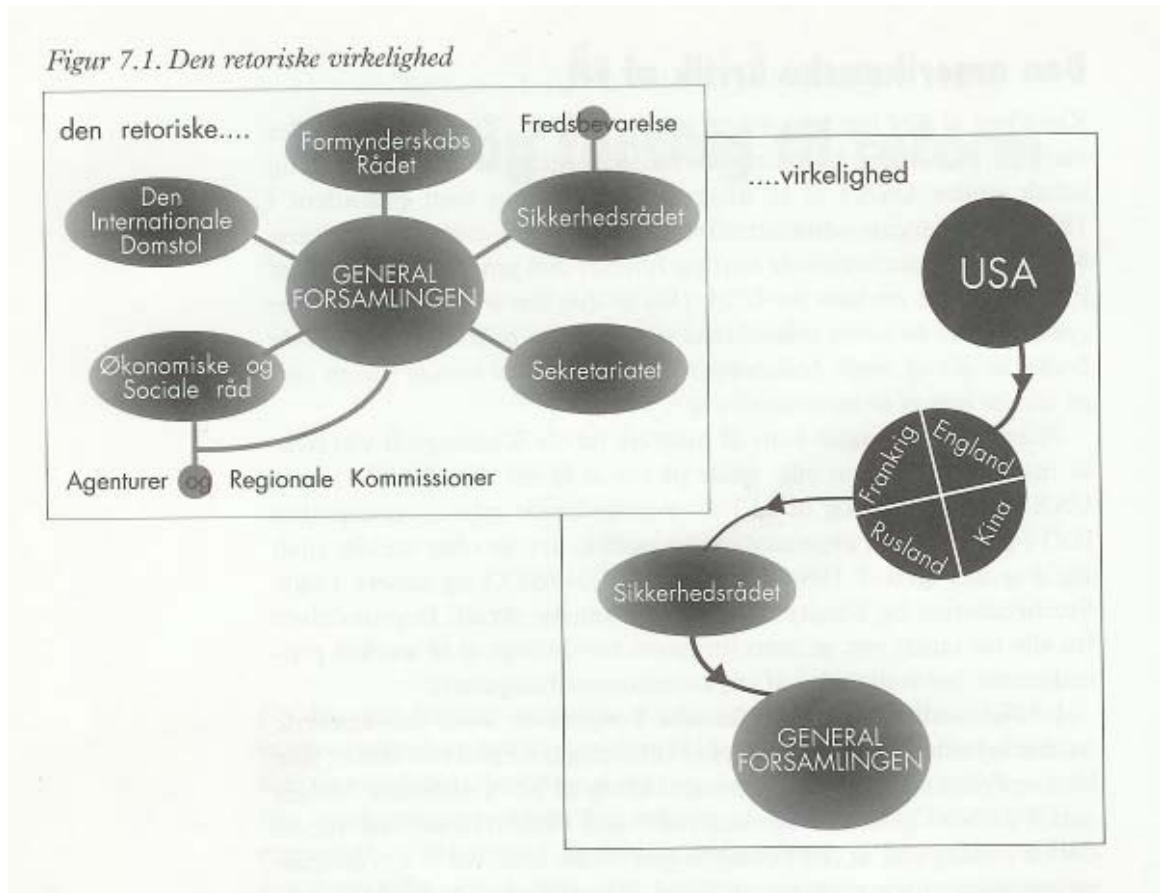
Den neoliberalistiske teori siger, at krig kun kan legitimeres, hvis alle diplomatiske løsninger er afprøvet og har været utilstrækkelige. Det kan diskuteres, hvornår alle diplomatiske løsninger er afprøvet, og netop denne diskussion var meget central i spørgsmålet om intervention af Irak. Opposition i Sikkerhedsrådet ville give våbeninspektørerne mere tid, men USA mente ikke, at dette var nødvendigt, da rapporten fra Irak i amerikanernes øjne var mangelfuld. Ifølge FN-pagten kunne det ikke forsvares, at FN skulle bakke op om en intervention af Irak, og dermed var det heller ikke FNs ansvar, da diplomatiet ifølge oppositionen i Sikkerhedsrådet ikke havde fået den fornødne tid.

Her stødte de neorealistiske og neoliberalistiske argumenter imod hinanden, og da USA intervererede Irak uden FN-mandatet, blev splittelsen mere åbenlys. Det store spørgsmål er nu, om denne splittelse vil karakterisere det fremtidige internationale samarbejde.

Hvordan kommer FNs og USAs fremtidige rolle i international politik til at se ud?

Som eneste supermagt har USA en betydelig rolle i det internationale samarbejde, men hvilken rolle ønsker USA at spille? Med Bush-doktrinen har USA for alvor vist, at det er landets egne interesser, der har førsteprioritet. Men hvilke muligheder har FN for at fungere i det fremtidige internationale samarbejde, hvis USA konsekvent vælger at gå enegang?

Figur 2¹³⁸

Denne figur illustrerer hvordan FNs og USAs forhold burde være i forhold til FNs opbygning, og hvordan det forholder sig i virkeligheden. Det er yderst problematisk, at det i realiteten er USA der styrer FN. Hvis det skal blive anderledes i fremtiden, er det nødvendigt at ændre strukturen i FN, f.eks. ved hjælp af en reform.

At USA gik ind i Irak uden et mandat fra FN har chokeret mange, og det har også ført til mange diskussioner i gruppen. Kan FN komme til at spille en væsentlig rolle i denne nye verdensorden? Har FN mulighed for at fungere hvis USA ikke støtter FNs fremtidige tiltag? En ting er sikkert – på sigt kan FN ikke med sin nuværende rolle opretholde den fornødne respekt i verden, hvis USA kan gå udenom det etablerede internationale samarbejde.

Grunden til, at USA kan tillade sig at handle uafhængigt af verdenssamfundet er, som vi tidligere har skrevet, at landet er uafhængigt af omverden både militært¹³⁹ og

¹³⁸ Olsen 1995: 138

¹³⁹ Branner 1999: 7

økonomisk.¹⁴⁰ Da USA i princippet er selvforsynende, er sanktioner overfor landet uvirksomme, og dermed bliver et ellers nyttigt redskab ubetydeligt, og FN kan derfor ikke umiddelbart stille noget op overfor USA.

Magtbalancen i verden har ændret sig markant siden oprettelsen af FN i 1945, og den nuværende opbygning af organisationen svarer ikke til nutidens verdensbillede. I FN foregår der netop nu en diskussion om organisationens fremtidige rolle - hvordan skal FN se ud, hvis den skal repræsentere den verdensorden, der er i dag?¹⁴¹ Skal Sikkerhedsrådet stadig have 5 faste medlemmer, og i så fald hvilke lande skal det være?

En anden væsentlig del af diskussionen er finansieringen af FN. I dag finansieres størstedelen af FNs budgetter gennem medlemslandenes kontingenter, men der er store problemer med betalingen.¹⁴² Et af forslagene til reformen går ud på, at der bliver oprettet en fond, der skal finansiere de fredsbevarende styrker. Dette vil give FN en stærkere position i situationer med brug for fredsbevarende styrker, da man ikke - som nu, skal ud og bede om penge og militær til en sådan aktion. Desuden er det på tale at give Generalsekretæren beføjelser til at lede denne styrke i fremtiden. Dette vil give ham eller hende en betydelig magt i forhold til i dag.

Vi har igennem vores rapporten kunne konkludere, at der er en kløft mellem FN og USA. Denne kløft er blevet større efter USAs intervention af Irak, og måske vil den med tiden blive endnu større. For at forhindre dette, må der ske noget.

Vil Præsident Bush i sin anden præsidentperiode fortsætte sin hidtidige internationalistiske og progressive politik, eller vil han føre en mere multilateralistisk og FN-venlig politik? En reform af FN kan også give muligheder for at forbedre det nuværende forhold.

Vi mener, det er en kombination af de to ovenstående muligheder, der skal til for at mindske den nuværende splittelse.

---

¹⁴⁰ Budtz 1998: 67 - Vi er klar over, at USA har interesser i Mellemøsten på grund af olie, da USA på sigt ikke er selvforsynende på dette område

¹⁴¹ Vi vil ikke belyse alle aspekter af en reform af FN, da der på nuværende tidspunkt ikke er noget entydigt forslag til en reform. Desuden er det en meget omfattende læsning, som ikke direkte har noget med vores problemformulering at gøre.

¹⁴² Bonnén 1999: 168 ff.

8. Litteraturliste

Bøger

Andersen, Johannes; Olesen, Fin og Olsen, Gorm Rye (1998) – *Nye veje i politik, økonomi og internationale forhold, Grundbog i samfundskundskab* – København, Nordisk Forlag A/S – Nye veje i international politik 1870-2000 Kapitel 2, 3, 4

Andersen, Lars Erslev (2003) – *Den amerikanske orden, USA og det moderne Mellemøsten* – København, Aschehoug – Kapitel 1, 2, 6

Baylis, John & Smith, Steve (1998) - *The Globalization of world politics* – London, Oxford University Press – Kapitel 1

Bjørl, Erling (1988) – *Politikkens USA historie bind 3: Amerika midt i verden* – København, Politikens forlag – Kapitel 1, 2

Bonnén, Preben (1999) – *De Forenede Nationer, fra vision til virkelighed* – Århus, Modtryk – Kapitel 1, 2, 3, 4, 8

Branner, Hans (2002) – *Det nye Europa, international politik i forandring* – København, Coloumbus – Kapitel

Branner, Hans (1999) – *USA som supermagt – almagt og afhængighed?* – København, Gyldendal Boghandel – Alle Kapitler

Budtz, Lasse (1998) – *For en sikkerheds skyld – Udenrigs- og sikkerhedspolitik før årtusindskiftet* – København, Fremad og AIF – Kapitel 5

Cameron, Fraser (2002) - *US foreign policy after the cold war – global hegemon or reluctant sheriff* – New York, Routledge – Kapitel 5

DUPI (1999) – *FN, verden og Danmark* – København, Dansk Udenrigspolitiske Institut – Kapitel 1, 5, 6, 7, 10 + FN-pagten (indledning og kapitel 1-7)

Esmann, Frank (2001) – *Amerikanske Præsidenter fra George Whisington til Bill Clinton* – København, Aschehough – Kapitel.28, 32, 33, 36, 39, 40, 41, 42

FNs informationskontor (1995) - ... *Forenede for en bedre verden* – København, FNs informationskontor for de nordiske lande – Kapitel

Hansen, Birthe (2003) – *Overmagt, USA og Europa i det 21. århundrede* – København, Gyldendal – Kapitel 9

Heywood, Andrew (2002) – *Politics* – Houndsmills, Palgrave Macmillan – Kapitel 7

Jensen, Michael Irving (2003) – *Irak, Fra diktatur til demokrati?* – Lindhardt og Ringhof – Kapitel 5 og 6

Jørgensen, Erik Knud (1996) – *Politica, tidsskrift for politisk videnskab* – Skive, Handyprint – Kapitel 4 af Jørgensen

Larsen, Rune Engelbreth (2003) – *Terrormyten, og det amerikanske imperium* – København, Tiderne Skifter – Kapitel 3

Møller, Thorkild og Nielsen, Henning (1995) – *FN, Europa og Rusland* — Odense, Odense Universitetsforlag – Kapitel 2

Olsen, Lars (1981) – *Frygten for freden, Amerikansk strategi fra nederlaget i Vietnam til ny konfrontation* – København, Tiden – Kapitel 4

Olsen, Gorm R. og Udsholdt, Lars (1995) – *Forenede nationer i en splittet verden* – København, Columbus – Alle kapitler

Petersen, Nikolaj og Skak, Mette (1998) – *Teorier om international politik, en oversigt* – København, Dansk Udenrigspolitiske Institut – Alle kapitler

Samfundslex - Hansen, Carsten Svane; Hansen, Peter Nørbæk og Qvist, Palle (2000) – *Samfunds lex* - København, Nordisk Forlag – Brugt til opslag

Svane, Elisabet; Nilson, Nils-Chr. og Engell, Hans (2003) – *Det endelige opgør* – København, Ekstra Bladet – Alle kapitler

Wæver, Ole (1992) – *Introduktion til studiet af international politik* – København, Politiske Studier – Kapitel 2, 3, 6, 7, 8

Video

“Høgene i Washington” Horisont special DR Tv 27. marts 2003

Internetadresser

Åbnet 2004.16.12 PNAC's netter to Clinton:

www.newamericancentury.org/iraqclintonletter.htm

Åbnet 2004.08.12 National Security Strategy (Bush-doktrinen):

www.whitehouse.gov/nsc/nss.html

Åbnet 2004.29.11- Bushs tale ”48 timer”:

www.whitehouse.gov/news/releases/2003/03/20030317-7.html

Åbnet 2004.12.12 - Powells bevisførelse i FN:

www.whitehouse.gov/news/releases/2003/02/20030205-1.html

Åbnet 2004.28.12 - Coalition of the willing:

www.fak.dk/Files/Filer/FSMO/Artikler/200304/IFS/Coalition_of_the_willing.doc

Åbnet 2005.02.01 – Om Roosevelts ”New Deal”

www.leksikon.org/art.php?n=1853

Åbnet 2004.16.12 – Om Trumans ”Truman-doktrin”

www.leksikon.org/art.php?n=2603

Artikler - Alle artikler er fundet på infomedia.dk

Berlingske Tidende, onsdag 15. december 2004, Brøndum, Christian: *”alt sættes ind mod atomterror”*

Berlingske Tidende 6 marts 2003, Kragh, Claus: *”Irak-krisen: Spænding: Krigsråd i fredens lejr”*

Jyllands Posten 25. februar 2003, Ullerup, Jørgen: *”Nyt forslag: Fransk alternativ til krig”*

Information 19 marts 2003, Visby, Børge: *”Barsk svada fra Chirac”*

Weekendavisen 28. februar 2003, Nyeng, Ole: *”Dominique de Villepin”*